

Opinnäytetyö

Tradenomi YAMK, SOTE-palvelujen ja liiketoiminnan johtaminen

2024

Meini Kärnä

Sosiaali- ja terveystalvveluiden julkiset hankinnat

– opas palveluntuottajille

Opinnäytetyö (YAMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Tradenomi YAMK, SOTE-palvelujen ja liiketoiminnan johtaminen

2024 | 92 sivua

Meini Kärnä

Sosiaali- ja terveystalouden julkiset hankinnat

- opas palveluntuottajille

Julkiset hankinnat ovat merkittävä osa länsimaiden taloutta ja ne ovat tärkeitä sekä hankkivalle että tarjoavalle osapuolelle. Julkisten sosiaali- ja terveystalouden järjestämiseen tarvitaan yhteistyötä yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa ja onnistuneesti järjestetyt julkiset hankinnat voivat parhaimmillaan helpottaa näihin palveluihin kohdistuvia kustannuspaineita. Julkiset tarjouskilpailut tarjoavat palveluntuottajille puolestaan erilaisia liiketoimintamahdollisuuksia ja voivat edesauttaa esimerkiksi kansainvälistymistä ja kannustaa uusiin innovaatioihin.

Julkisten hankintojen toteuttaminen ja julkisiin tarjouskilpailuihin osallistuminen edellyttää osaamista ja asiantuntijuutta. Mikäli julkisten hankintojen perusteet ja käytänteet eivät ole tarjoavalle osapuolelle tuttuja, voi tarjouskilpailuun osallistuminen tuntua haastavalta. Kaikkien saatavilla olevaa, palveluntuottajien näkökulmasta laadittua ajankohtaista materiaalia julkisiin hankintoihin ja tarjouskilpailuihin liittyen on melko vähän.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda opas sosiaali- ja terveystalouden julkisten hankintojen perusteista kiinnostuneille yksityisille ja kolmannen sektorin palveluntuottajille. Tavoitteena oli tuottaa kaikille saatavilla olevaa materiaalia aihepiiriin liittyen erityisesti palveluntuottajan näkökulmasta sekä lisätä tällä tavoin palveluntuottajien asiantuntemusta aiheeseen liittyen. Opasta voidaan hyödyntää esimerkiksi perehdytyksessä. Oppaan sisältö on tehty hyödyntäen opinnäytetyön teoreettista viitekehystä, joka perustuu aihepiiriin ajankohtaisiin ja luotettaviin lähteisiin. Opas on viimeistelty julkisten tarjouskilpailuiden parissa työskentelevien yksityisen ja kolmannen sektorin asiantuntijoiden palautteen pohjalta, joka kerättiin haastatteluiden avulla.

Asiasanat:

julkiset hankinnat, sosiaali- ja terveystalouden palvelut, palveluntuottaja, opas

Master's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Master of Business Administration, Management of
Social and Health Services and Business

2024 | 92 pages

Meini Kärnä

Public procurement of social and health services

- a guide for service providers

Public procurements are a major part of Western economies and important to both the procuring and offering parties. Organizing social and health services in the public sector requires collaboration with private and third-sector service providers. Successful procurement can alleviate cost pressures in the public sector. For service providers, public procurements can offer new business opportunities, facilitate internationalization, and foster new innovations.

Executing public procurement and participating in public tenders requires competence and expertise. Participating as a tenderer can be challenging if the appropriate principles and practices are not familiar to the service provider. There is a scarcity of relevant and publicly accessible material to support participation from the service provider's perspective.

The aim of this thesis was to create a guide of public procurement in social and health services for private and third-sector service providers. The goal was to produce publicly accessible material for service providers interested in improving their expertise on the principles of participating in public procurements. The content of the guide has been created using the theoretical framework described in the thesis, based on relevant and reliable sources, and can be used in, for example, onboarding new employees. Finally, the content has been validated and finalized based on interviews with expert interviews from public and third-sector service providers.

Keywords:

public procurement, social and healthcare services, service provider, guide

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Julkiset hankinnat	8
2.1 Sosiaali- ja terveyspalveluiden julkiset hankinnat	9
2.2 Pienhankinnat	12
3 Hankintailmoitukset	13
3.1 Julkisten hankintojen hakeminen Hilmasta	13
3.2 Hilma-ilmoitukset	14
4 Tarjouskilpailun keskeiset vaiheet	17
4.1 Markkinakartoitus	17
4.2 Tarjouspyyntö	18
4.3 Kysymykset ja vastaukset	19
4.4 Tarjouksen jättäminen	20
4.5 Hankintapäätös ja hankintapäätöksen valitusaika	21
4.6 Sopimus	22
5 Hankintamenettelyt	24
5.1 Avoin menettely	25
5.2 Rajoitettu menettely	26
5.3 Neuvottelumenettely ja kilpailullinen neuvottelumenettely	28
5.4 Dynaaminen hankintajärjestelmä (DPS)	29
5.5 Dynaaminen toimittajarekisteri	32
5.6 Puitejärjestely	33
5.7 Suorahankinta	35
6 Opinnäytetyön toteutus ja tuotos	38
6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö	38
6.2 Opas	39
6.3 Opinnäytetyöprosessi	40
6.4 Eettisyys ja luotettavuus	43

6.5 Arviointi	44
7 Lopuksi	46
Lähteet	47

Liitteet

Liite 1. Opas

Kuvat

Kuva 1. Tarjouskilpailun eteneminen avoimessa menettelyssä palveluntuottajan näkökulmasta.	26
Kuva 2. Tarjouskilpailun eteneminen rajoitetussa menettelyssä palveluntuottajan näkökulmasta.	28
Kuva 3. Tarjouskilpailun eteneminen dynaamisessa hankintajärjestelmässä palveluntuottajan näkökulmasta.	31
Kuva 4. Opinnäytetyön aikataulu	43

1 Johdanto

Julkiset tarjouskilpailut ovat merkittävä osa länsimaiden taloutta. Pelkästään Suomessa tehtyjen julkisten hankintojen arvo on vuodessa noin 44 miljardia euroa. (Pitkänen 2023; Valtiokonttori 2024.) Tukiainen ym. (2023, 2) mukaan hyvinvointialueiden vuotuisista toimintamenoista ulkopuolisiin ostoihin kuluu puolestaan karkean arvion mukaan vuosittain yli 40 prosenttia eli yli 9 miljardia euroa vuoden 2023 arvioidulla 22,5 miljardin euron rahoituslaskelmalla (Valtioneuvosto 2022). Hyvinvointialueet ovat merkittävimpiä hankintalain piirissä toimivia sosiaali- ja terveystalouksia hankkivia julkisia hankintayksiköitä, sillä kyseisten palveluiden järjestäminen vaatii tämän mittakaavan organisaatioilta paljon ulkoisten resurssien kuten palveluiden, tuotteiden ja materiaalien käyttöä (Tukiainen ym. 2023, 2).

Sosiaali- ja terveystalouksien julkisia hankintoja on käsitelty viime aikoina paljon mediassa, kun erityistä keskustelua on herättänyt hyvinvointialueiden ostopalveluiden käyttö ja niihin liittyvät kustannukset. Yhteistyö yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on kuitenkin tärkeää, sillä sen avulla saadaan täydennettyä julkisia sosiaali- ja terveystalouksia (Sosiaali- ja terveysministeriö 2023). Tutkimustulokset osoittavat, että yhteistyö parantaa esimerkiksi perusterveydenhuollon palveluiden saavutettavuutta etenkin syrjäisillä alueilla (Joudyian ym. 2020). Onnistuneesti järjestetyt julkiset hankinnat ja yksityisen markkinan hyödyntäminen voivat lisäksi olla parhaimmillaan keino sosiaali- ja terveystalouksien kustannuspaineen helpottamiseksi (Pitkänen 2023). Yrityksille ja kolmannen sektorin toimijoille julkiset hankinnat tuovat puolestaan monipuolisia liiketoimintamahdollisuuksia sekä voi auttaa edistämään esimerkiksi kansainvälistymistä (Yrittäjät n.d.). Lisäksi julkisiin hankintoihin kohdistuva kilpailuasetelma voi myös kannustaa palveluntuottajia uusiin innovaatioihin (Carbonara & Pellegrino 2018).

Julkisten hankintojen toteuttaminen ja tarjouskilpailuihin osallistuminen edellyttää asiantuntijuutta ja vahva osaamispohja luo perustan onnistuneille hankinnoille. Näin ollen olisi tärkeää, että sekä hankkiva että tarjoava osapuoli

tuntee vähintään julkisten hankintojen perusteet. (Teittinen 2019.) Airaksinen (2021) kuvaa Hanselin blogikirjoituksessaan julkisiin hankintoihin tarjoamisen taitolajina, mikäli julkisten hankintojen käytännöt eivät ole tuttuja. Tällöin Airaksisen mukaan on vaarana, että tarjouspyyntö asiakirjoineen ja juridisine sudenkuoppineen ei välttämättä avaudu asianmukaisesti tarjoajalle siten, kun hankintayksikkö on toivonut. Tällaisissa tapauksissa on harmillista, jos väärinkäsitys johtaa esimerkiksi tarpeettomiin virheisiin tarjouksissa tai siihen, että tarjousta ei jätetä ollenkaan. Tukiainen ym. (2023, 2) mukaan Suomessa kilpailun määrä julkisissa hankinnoissa on yleisesti vähäistä ja hyvinvointialueiden julkiset hankinnat tarvitsevat lisää kilpailua. Näin ollen on tärkeää, että tarjouksia ei jäisi jättämättä ainakaan väärinymmärryksiin tai tiedon puutteeseen liittyvistä syistä.

Kaikkien saatavilla oleva ajantasainen materiaali, joka koskee julkisia hankintoja ja tarjouskilpailuja, on pääsääntöisesti suunnattu hankintayksiköiden tarpeisiin. Palveluntuottajien näkökulmasta tuotettua vastaavaa tietoa ja materiaalia on vähemmän. Lisäksi saatavilla oleva tieto on joko hajallaan tai valtavissa kokonaisuuksissa. Mikäli julkisiin tarjouskilpailuihin osallistuminen ei ole tarjoavalle osapuolelle entuudestaan tuttua tai tarjoava osapuoli ei ole tietoinen julkisten hankintojen perusteista, voi tarjouskilpailuun lähteminen tuntua haastavalta.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on luoda opas sosiaali- ja terveystalouden julkisten hankintojen perusteista kiinnostuneille yksityisille ja kolmannen sektorin palveluntuottajille. Oppaan sisältö tulee perustumaan opinnäytetyön teoreettiseen viitekehykseen, jonka teossa tullaan hyödyntämään aihepiirin ajankohtaisia ja luotettavia lähteitä. Sisältö pyritään tuottamaan erityisesti palveluntuottajan näkökulma huomioon ottaen. Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä sosiaali- ja terveystalouden palveluntuottajien asiantuntemusta julkisten hankintojen perusteista. Opas tullaan viimeistelemään julkisten tarjouskilpailuiden parissa työskentelevien yksityisen ja kolmannen sektorin asiantuntijoiden palautteen pohjalta.

2 Julkiset hankinnat

Julkisilla hankinnoilla tarkoitetaan palvelu-, tavara- ja rakennusurakkahankintoja, joita julkisen sektorin hankintayksiköt tekevät oman organisaationsa ulkopuolelta julkisilla varoilla (Työ ja elinkeinoministeriö n.d.). Julkisen hankinnan osapuolia ovat hankintayksikkö tai hankintayksiköt ja ehdokkaat, tarjoajat tai toimittajat. Julkisia hankintayksiköitä ovat valtion, hyvinvointialueiden, kuntien ja kuntayhtymien viranomaiset, evankelisluterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko seurakuntineen ja viranomaisineen, valtion liikelaitokset ja julkisoikeudelliset laitokset. Lisäksi hankintayksiköksi katsotaan sellainen hankinnan tekijä, joka on saanut hankinnan tekemistä varten yli puolet hankinnan arvosta edellä mainituilta hankintayksiköiltä, hankintayksikköinä toimivilta viranomaisilta tai julkisoikeudelliselta laitokselta. Näitä voivat olla esimerkiksi yhdistykset tai säätiöt. (Voutilainen ym. 2023, 19–20.)

Toimittajalla puolestaan tarkoitetaan esimerkiksi yksityistä yritystä tai kolmannen sektorin toimijaa, joka tarjoaa markkinoilla tavaroita, palveluita, rakennustyötä tai rakennusurakoita. Tarjoajat ovat puolestaan toimittajia, jotka ovat jättäneet tarjouksen ja ehdokkaat toimittajia, jotka ovat ilmoittaneet halukkuutensa osallistua esimerkiksi rajoitettuun menettelyyn, neuvottelumenettelyyn tai suorahankintaan. (Voutilainen ym. 2023, 19–20.) Tässä opinnäytetyössä ehdokkaasta, tarjoajasta ja toimittajasta käytetään selkeyden vuoksi nimikettä palveluntuottaja.

Julkiset hankinnat tulee toteuttaa noudattaen kansallisia hankintalakeja ja EU:n hankintadirektiivejä. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa julkisten hankintojen lainsäädännön valmistelusta. (Työ- ja elinkeinoministeriö n.d.) Julkisten hankintojen ja käyttöoikeussopimusten lain 1:2:ssa määritellään hankintalain tavoitteet, jotka ovat tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa. Lisäksi

hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen. Hankinnat on pyrittävä järjestämään siten, että pienet ja keskisuuret yrityksen ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin. Hankintalaki soveltuu silloin, kun hankinnan ennakoitu arvo ylittää lain määrittelemän kynnysarvon. Kynnysarvot alittavissa hankinnoissa eli pienhankinnoissa on pyrittävä puolestaan huomioimaan hankinnan kokoon ja laajuuteen nähden riittävä avoimuus ja syrjimättömyys. (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 29.12.2016/1397 1:2; Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024.)

Julkisia hankintoja koskee seuraavat yleiset periaatteet, joista on säädetty hankintalain 1:3.1:ssa:

- Hankintayksikköjen on kohdeltava hankintamenettelyyn osallistuvia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi.
- Hankintayksikköjen tulee toimia avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Suhteellisuudella voidaan tarkoittaa esimerkiksi sitä, että hankinnan toimintamallit ja vaatimukset suhteutetaan hankinnan luoneeseen ja arvoon.

Nämä periaatteet on otettava huomioon kaikissa hankintamenettelyn vaiheissa, ja ne ovat hankintamenettelyn läpileikkaavia velvollisuuksia ja vaatimuksia, vaikka kyseessä onkin hankintalaissa säädetyistä periaatteista. (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 29.12.2016/1397 1:3.1; Voutilainen ym. 2023, 125.)

2.1 Sosiaali- ja terveystalouden julkiset hankinnat

Tämä opinnäytetyö on rajattu käsittelemään tarkemmin julkisia sosiaali- ja terveystalouden hankintoja. Julkisten sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen (sote-

uudistuksen) myötä kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen ja toi mukanaan 21 uutta hankintayksikköä Suomeen. (Tukiainen ym. 2023, 2.)

Hyvinvointialueiden lisäksi sosiaali- ja terveystalvveluita hankkivia julkisia hankintayksiköitä ovat esimerkiksi Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) ja Kansaneläkelaitos (Kela).

Sosiaali- ja terveystalvvelut kuuluvat hankintalain Liitteen E hankintoihin, joihin kuuluu sosiaali- ja terveystalvvelut sekä muut erityiset palveluhankinnat.

Hankintalain alaisiin sosiaali- ja terveystalvveluihin kuuluvat terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut sekä niihin liittyvät palvelut, sosiaalialan, terveydenhuollon, koulutuksen ja kulttuurin hallintopalvelut, lain piiriin kuuluvat pakollisen sosiaaliturvan palvelut sekä sosiaalietuustalvvelut. Sosiaali- ja terveystalvveluiden hankinnoissa hankintayksiköiden toimintaa ohjaa hankintalain 1 osa, 3 osan luvun 12 määräykset, jotka koskevat tarkemmin sosiaali- ja terveystalvveluita sekä muita erityisiä palveluhankintoja, 4 osa sekä Liite E. (Valtiovarainministeriö 2023, 121, 123.)

Hankintalain 12:108:ssa määritellään, että hankinnoissa on otettava huomioon seuraavia palveluun liittyviä tekijöitä; laatu, jatkuvuus, esteettömyys, kohtuuhintaisuus, saatavuus, kattavuus, käyttäjäryhmien erityistarpeet, käyttäjien osallistuminen, käyttäjien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen ja innovointi. Lisäksi käyttäjien yksilöllisten, pitkäaikaisten ja toistuvien hoito- ja sosiaalipalveluiden turvaamiseksi on otettava huomioon käyttäjien erityistarpeet ja kuuleminen siten kuin muualla laissa säädetään. Mikäli hankinnan kohteena on pitkäkestoisia hoito- ja asiakassuhteita koskeva palvelu, hankinnassa on määritettävä sopimusten ehdot ja kesto siten, ettei palvelun käyttäjille muodostu kohtuuttomia tai epätarkoituksenmukaisia seurauksia. Edellä mainittujen lisäksi Liitteen E mukaisissa hankinnoissa on huomioitava kyseistä palvelua koskeva muu lainsäädäntö esimerkiksi erikoissairaanhoidolaki (1062/1989) ja lastensuojelulaki (417/2007) (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016 12:108; Valtiovarainministeriö 2023, 30; Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, i.)

Hyvinvointialueiden on noudatettava hankintalain ja sen periaatteiden lisäksi sosiaali- ja terveystalouden palveluiden hankinnoissa huomioon laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, jonka 3 luvussa on yksityiseltä palveluntuottajilta tehtäviä hankintoja koskevia määräyksiä. Lain 3:12:ssa on tarkemmin määräykset niistä palveluista, joita hyvinvointialue ei saa hankkia yksityisiltä palveluntuottajilta. Näitä ovat esimerkiksi palvelut, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä, jollei laissa erikseen toisin säädetä. Palvelun hankinta edellyttää sitä, että palveluiden hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta on tarpeen, jotta palvelut saadaan tarkoituksenmukaisesti hoidettua. Lisäksi palveluita hankittaessa on huolehdittava, että järjestämisvastuulle kuuluvat sosiaali- ja terveystalouden palvelut toteutuvat yhdenvertaisesti. Hankittavien palveluiden tulee olla laajuudeltaan, sisällöltään ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia, että hyvinvointialue pystyy kaikissa tilanteissa huolehtimaan järjestämisvastuunsa toteuttamisesta myös hankittavien palveluiden osalta. Ainoastaan lääketieteelliset tai hammaslääketieteelliset tukipalvelut sekä niihin liittyvä erityisosaaminen voidaan hankkia kokonaisuudessaan, mikäli se on tarpeen laadun, osaamisen ja kustannustehokkuuden turvaamiseksi. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 3:12; Valtiovarainministeriö 2023, 23, 123, 128, 132.)

Hankinnat ovat hankintalain piirissä vasta silloin, kun hankinnan ennakoitu arvo ylittää palvelulajeittain määräytyvät kansalliset kynnysarvot. Liitteen E hankintojen kansalliset kynnysarvot ovat muita palveluja korkeammat ja määräytyvät palvelulajeittain. Sosiaali- ja terveystalouden kansallinen kynnysarvo on 400 000 euroa. Kun hankinnan arvo ylittää edellä mainitun kynnysarvon, on kyseinen hankinta hankintalain piirissä ja tällöin tulee noudattaa hankintalaissa sosiaali- ja terveystaloukselle ja muille erityisille palveluhankinnoille säädettyjä menettelysääntöjä. Usein organisaatiot ovat määritelleet myös pienhankintarajat, joiden ylittyessä palvelut tulee kilpailuttaa, vaikka arvo jäisikin alle kansallisen kynnysarvon. (Valtiovarainministeriö 2023, 23, 119–121, 134.)

2.2 Pienhankinnat

Pienhankinnoiksi kutsutaan kansalliset kynnyksarvot alittavia hankintoja, jotka ovat hankintalain soveltamisen ulkopuolella ja näin ollen ne voidaan toteuttaa kevyempiä menettelyjä hyödyntäen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö hankintayksiköiden tulisi kilpailuttaa pienhankintoja ja hankintayksikön tulee myös pienhankintoja suunnitellessa muistaa avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteet. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, h.)

Käytännössä pienhankinnat kilpailutetaan hankintayksikön omien hankintaohjeiden, toimintasääntöjen ja määräysten mukaisesti. Hankintayksiköt määrittelevät usein hankintaohjeissaan pienhankintarajan, jonka ylittävät hankinnat tulee kilpailuttaa kevyesti ja alittavat hankinnat voidaan hoitaa hankintayksikössä suoraan niin sanotusti tilauksina. Esimerkki pienhankintojen kilpailuttamiseen soveltuvasta keinosta on pyytää kirjallinen tarjous muutamalta palveluntuottajalta. Pienhankintoja voidaan kuitenkin kilpailuttaa myös sähköisten kilpailutusjärjestelmien kautta. Hankintayksiköt voivat julkaista omia hankintaohjeistuksiaan verkkosivuillaan, jolloin kilpailutuksissa sovelletut periaatteet saatetaan myös palveluntuottajien tietoon. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, h.)

Sosiaali- ja terveystalouden kansallinen kynnyksarvo on varsin korkea, joten pienhankinnaksi luetellut hankinnat saattavat olla todellisuudessa euromäärältään hyvinkin suuria hankintoja. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, h.)

3 Hankintailmoitukset

Kansallisen kynnysarvon ylittävissä sosiaali- ja terveystalveluiden hankinnoissa hankintayksikön tulee julkaista hankintailmoitus Hilmassa. Hilma-ilmoituksen jälkeen hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen myös muissa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten esimerkiksi omilla verkkosivuillaan. Hilmassa voi julkaista myös ilmoituksia pienhankinnoista. (Pekkala ym. 2021, 564; Eskola ym. 2017, 300.)

Hilma on maksuton ja sähköinen ilmoituskanava, jossa julkiset hankintayksiköt ilmoittavat hankinnoistaan ja palveluntuottajat puolestaan saavat reaaliaikaista tietoa käynnissä olevista ja tulevista hankinnoista. Hilma on näin ollen tärkeä työkalu hankintayksiköiden lisäksi palveluntuottajille ja palveluntuottajien on hyvä seurata Hilma-ilmoituksia aktiivisesti. Ilmoituskanava löytyy osoitteesta www.hankintailmoitukset.fi ja se on valtionvarainministeriön omistama ja Hanselin ylläpitämä. (Pekkala ym. 2021, 564; Eskola ym. 2017, 300; Julkisten hankintojen neuvontayksikkö, 2023.)

3.1 Julkisten hankintojen hakeminen Hilmasta

Palveluntuottajat voivat seurata sosiaali- ja terveystalveluiden hankintoja CPV-koodien eli Common Procurement Vocabulary- koodien tai hakusanojen avulla Hilmassa. CPV-koodit ovat Euroopan Unionin komission valikoimia liiketoimintasektoreita kuvaavia koodeja. Palveluntuottajat voivat tehdä itselleen esimerkiksi hakusanoihin tai CPV-koodeihin perustuvan hakuvahdin rekisteröitymällä palveluun, joka valvoo julkaistavia ilmoituksia ja lähettävät valittujen hakukriteerien mukaisista hankinnoista ilmoituksen sähköpostiin viimeisen vuorokauden aikana julkaistusta uusista ilmoituksista. Virallinen luettelo sosiaali- ja terveystalveluiden CPV-koodeista löytyy hankintalaista sekä Hilmasta. CPV-koodilla hakeminen antaa usein laajempia tuloksia, jolla voidaan varmistaa se, ettei mahdollisesti kiinnostavia hankintoja jää haun ulkopuolelle. CPV-koodi on hyvä valita tällöin ylemmältä tasolta esimerkiksi Terveystalvelut

ja sosiaalitoimen palvelut (85000000). (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, b; Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, c; Pekkala ym. 2021, 22; Hilma- Hankintailmoitukset 2021.)

3.2 Hilma-ilmoitukset

Hilmassa on kolme pääkategoriaa julkisten hankintojen ilmoituksien seurantaan varten, jotka ovat ennakkoilmoitus, hankintailmoitus ja jälki-ilmoitus (Hilma 2024, a).

Ennakkoilmoitus

Ennakkoilmoitus on hankintayksikön tekemä vapaaehtoinen ilmoitus yhdestä tai useammasta seuraavien kuukausien aikana toteutettavasta hankinnasta. Sen avulla hankintayksikkö voi antaa palveluntuottajille alustavaa tietoa tulevista hankinnoista, mutta se ei korvaa hankintailmoitusta. Ennakkoilmoitus ei kuitenkaan velvoita hankintayksikköä julkaisemaan hankintailmoitusta ja siinä annetut tiedot ovat luonteeltaan suuntaa antavia ja alustavia eli hankinnan sisältä voi vielä muuttua ennen varsinaisen hankintailmoituksen julkaisemista. Ennakkoilmoitukset voivat olla myös tietopyyntöjä tai kutsuja markkinavuoropuheluun, joista kerrotaan tarkemmin luvussa 4. (Valtiovarainministeriö 2023, 134; Pekkala ym. 2021, 339; Hilma 2024, b.)

Hankintailmoitus

Hankintailmoituksella tarkoitetaan ilmoitusta, joka kertoo hankinnan aloittamisesta sekä sisältää olennaiset tiedot hankinnasta. Sen tarkoituksena on saada kiinnostuneet palveluntuottajat osallistumaan hankintamenettelyyn. Hankintailmoitus toimii pyyntönä lähettää tarjous tai osallistumishakemus hankintailmoituksessa ja muissa hankinta-asiakirjoissa määritetyllä tavalla. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, d; Valtiovarainministeriö 2023, 387; Eskola ym. 2017, 299.)

Tarjouspyynnöllä tarkoitetaan kirjallista hankinta-asiakirjaa, jonka on luonut hankintayksikkö. Tarjouspyynnöllä määritellään hankinnan kohde ja sisältö sekä

annetaan ohjeet tarjouksen laatimista varten. Lisäksi siinä määritellään tarjoajan soveltuvuutta koskevat vähimmäisvaatimukset, hankinnan kohdetta koskevat vaatimukset, kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet, vertailuperusteet sekä kaikki hankintamenettelyyn liittyvät tiedot, joilla nähdään olevan olennaista merkitystä. Hankintayksikön tulee laatia selkeä kirjallinen tarjouspyyntö, jonka perusteella palveluntuottajat voivat antaa vertailukelpoisia tarjouksia. Hankinnan kohde pitää kuvata tarjouspyynnöllä sellaisella tarkkuudella, että palveluntuottajat tietävät jo tarjouksia laatiessaan, että millä seikoilla on merkitystä tarjouskilpailua ratkaistaessa. (Valtiovarainministeriö 2023, 403; Pekkala ym. 2021, 568.)

Osallistumispyynnöllä tarkoitetaan hankintayksikön pyyntöä palveluntuottajille osallistua esimerkiksi rajoitettuun menettelyyn, neuvottelumenettelyyn tai dynaamiseen hankintajärjestelmään (Valtiovarainministeriö 2023, 396). Erilaisista hankintamenettelyistä kerrotaan tarkemmin luvussa 5.

Mikäli hankintayksikkö haluaa korjata hankintailmoitusta esimerkiksi siinä ilmenneiden virheiden vuoksi, voi se tehdä myös korjausilmoituksen. Hankintayksikkö tekee korjausilmoituksen korjaamalla jo julkaistua hankintailmoitusta. Näin ollen korjausilmoitukset tulevat Hilmassa näkyviin hankintailmoituksina. Korjausilmoituksella informoidaan siitä, mitä hankintailmoitusta sillä korjataan ja miltä osin. Korjausilmoituksilla voidaan tehdä pieniä korjauksia hankinta-asiakirjoihin tarjousajan ollessa voimassa esimerkiksi liittyen kirjoitusvirheisiin, virheellisiin päivämääriin, tilausmääriin tai teknisiin määritelmiin. Korjausten tulee olla sellaisia, joihin palveluntuottajat voivat kohtuudella reagoida. Mikäli hankintayksikön tulisi tehdä olennainen muutos hankintaan, tule hankinta keskeyttää. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, j.)

Jälki-ilmoitus

Jälki-ilmoitusvelvollisuus koskee kansalliset kynnysarvot ylittäviä sosiaali- ja terveystaloudellisten hankintoja. Hankintayksikön tulee tehdä jälki-ilmoitus silloin, kun hankinnasta on tehty sopimus. Tällöin ilmoituksessa tiedotetaan muun

muassa tarjouskilpailun voittajasta eli palveluntuottajasta, jonka kanssa hankintasopimus tehtiin. Jälki-ilmoitus tulee tehdä myös dynaamiseen hankintajärjestelmään perustuvasta hankintasopimuksen tekemisestä, puitejärjestelyn perustamisesta, keskeytetystä hankinnasta sekä suoramakinnasta. Mikäli jälki-ilmoitus koskee hankinnan keskeyttämistä, sen tulee sisältää keskeyttämisen perusteet. Lisäksi jälki-ilmoitus on ladattava sellaisista hankinnoista, joista on tehty ennakoilmoitus, mutta joka ei toteutunutkaan. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, e.)

4 Tarjouskilpailun keskeiset vaiheet

Tässä luvussa avataan tarkemmin tarjouskilpailun keskeisiä vaiheita palveluntuottajien näkökulmasta. Tarjouskilpailun eteneminen määräytyy sen mukaan, minkälaisesta hankintamenettelystä on kyse. Hankintamenettelyistä kerrotaan tarkemmin luvussa 5.

4.1 Markkinakartoitus

Hankintayksikkö voi hankintalain mukaan halutessaan tehdä markkinakartoituksen osana hankinnan valmistelua sekä antaa tietoa palveluntuottajille tulevan hankinnan suunnitelmista ja vaatimuksista. Markkinakartoitukseen voidaan käyttää erilaisia keinoja ja muotoja, joista palveluntuottajia osallistavia vaihtoehtoja ovat markkinavuoropuhelu, tietopyyntö ja tekninen vuoropuhelu. Markkinakartoituksella pyritään selvittämään ajankohtaista tarjontaa, markkinoilla toimivia palveluntuottajia, näiden toimintamalleja ja ratkaisuvaihtoehtoja, yleistä hintatasoa ja halukkuutta osallistua hankintaan. Lisäksi sen avulla voidaan kartoittaa miten hankinnan kohde kannattaisi määritellä tarjouspyynnöllä tai keskustella hankinnan kohteen teknistä toteutusta edistävistä vertailuperusteista. Käytetyt menettelyt eivät kuitenkaan saa olla palveluntuottajien tasapuolisen kohtelun ja syrjimättömyyden periaatteiden vastaisia. (Valtiovarainministeriö 2023, 182; Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2020.)

Markkinavuoropuhelu voidaan järjestää joko kahdenkeskeisinä tai yhteisinä tapaamisina hankintayksikön ja hankintaa koskevalla alalla toimivien palveluntuottajien välillä. Markkinavuoropuhelulla voidaan myös tarkoittaa tarjouspyyntömateriaalin lähettämistä kommentoitavaksi ja luettavaksi potentiaalisille palveluntuottajille. Materiaalia voidaan täydentää saatujen kommenttien perusteella huolehtien kuitenkin siitä, että palveluntuottajien tasapuolinen kohtelu säilyy. (Valtiovarainministeriö 2023, 182.)

Tietopyynnöllä tarkoitetaan vapaamuotoista kyselyä, joihin potentiaalisia palveluntuottajia pyydetään vastaamaan. Hankintayksikkö voi julkaista tietopyyntöä koskevan ilmoituksen Hilma-palvelussa, josta tulee käydä ilmi, että kyseessä on tietopyyntö tai alustava kysely. Tietopyynnön vastaukset ovat useimmiten suuntaa antavia eivätkä ne sido palveluntuottajia. Hankintayksikkö ei myöskään voi käyttää vastauksissa saamiaan tietoja hyväksi tarjouskilpailun vertailussa, elleivät kyseiset tiedot ilmene tarjouspyynnöltä ja tarjouksesta. Tietopyyntö ei velvoita hankintayksikköä jatkamaan tarjouskilpailuun. (Valtiovarainministeriö 2023, 182.)

Kun hankintayksikkö pyytää potentiaalisilta palveluntuottajilta tarjouspyyntöluonnosta, kyseessä on tekninen vuoropuhelu. Teknisen vuoropuhelun avuin hankintayksikkö pyrkii saamaan tietoa hankinnan kohteen teknisestä kehiksestä, mutta on samalla edelleen vastuussa tarjouspyyntöasiakirjojen sisällön oikeellisuudesta. Tekninen vuoropuhelu on hyvä toteuttaa kirjallisessa muodossa. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2020.)

Palveluntuottajien on hyvä osallistua markkinavuoropuheluihin ja teknisiin vuoropuheluihin sekä vastata tietopyyntöihin. Nämä ovat väyliä esitellä omaa tarjontaa, näkökulmia ja siten mahdollisuus vaikuttaa hankinnan sisältöön. Hankintayksikön on varmistettava, ettei palveluntuottajan osallistuminen hankinnan valmisteluun vääristä kilpailua siten, että hankinnan valmisteluun osallistunut palveluntuottaja saa sellaisen etulyöntiaseman, joka vaarantaa tasapuolisen ja syrjimättömän kilpailutilanteen. (Vantaa n.d.; Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2016.)

4.2 Tarjouspyyntö

Markkinakartoituksen jälkeen useimmiten seuraava vaihe on se, kun hankintayksikkö julkaisee tarjouspyynnön. Hankintayksikkö varmistaa avoimuusperiaatteen toteutumisen tarjouskilpailussa ilmoittamalla hankinnoista palveluntuottajille esimerkiksi Hilmassa. (Eskola ym. 2017, 299.)

Palveluntuottajan on tärkeää tutustua tarjouspyyntöön huolellisesti (Kestävät hankinnat elinvoimaisuuden lisääjänä n.d, b).

4.3 Kysymykset ja vastaukset

Hankintayksikkö pyytää yleensä palveluntuottajilta kysymyksiä tai lisätietoja, siltä varalta, että jokin kohta tarjouspyynnössä tai sen liitteissä on epäselvä. Kysymykset- ja vastaukset osio hyödyttää yleensä sekä hankkivaa että tarjoavaa osapuolta. Kysymysten avulla tarjouspyyntö selkeytyy palveluntuottajalle ja hankintayksiköllä on mahdollisuus korjata tarjouspyynnöstä löytyviä mahdollisia virheitä, mikäli niitä nousee palveluntuottajien esittämien kysymysten kautta. Palveluntuottajilla on mahdollista esittää kysymyksiä vain tarjouspyynnössä ilmoitettujen kanavien kautta eli useimmiten sähköisessä järjestelmässä ilmoitettuun määräaikaan mennessä. Hankintayksikkö ei voi vastata muita kautta esimerkiksi puhelimitse tulleisiin kysymyksiin palveluntuottajien tasavertaisen kohtelun varmistamiseksi. (Pekkala ym. 2021, 349; Hansel 2023, 11; Kestävät hankinnat elinvoimaisuuden lisääjänä n.d., a.)

Kysymykset sekä niiden vastaukset annetaan tiedoksi kaikille ilman kysyjän nimeä tai tietoja. Hankintayksikkö voi vastata kysymyksiin joko kootusti esimerkiksi yhdellä tiedostolla tai kysymys kerrallaan. Kysymyksien vastaukset julkaistaan useimmiten sähköisessä järjestelmässä, jossa myös kysymykset on jätetty, mutta tarvittaessa hankintayksikkö voi järjestää tiedotus- tai informaatiotilaisuuden. (Pekkala ym. 2021, 349; Hansel 2023, 11.)

Palveluntuottaja ei voi myöhemmin vedota siihen, ettei ole ymmärtänyt jotakin tarjouspyynnön kohtaa, jos se ei ole käyttänyt hyväkseen mahdollisuutta kysyä tai pyytää lisätietoja epäselvyyttä aiheuttavista tarjouspyynnön materiaalien kohdista. Palveluntuottajan tulee myös tutustua kysymysten vastauksiin huolellisesti, sillä hankintayksikön antamat vastaukset määrittelevät usein tarkemmin tarjouspyynnön sisältöä tarkemmin esimerkiksi siten, että millä

tavoin tiettyä tarjouspyynnön ehtoa tulkitaan. (Pekkala ym. 2021, 349; Kestävät hankinnat elinvoimaisuuden lisääjänä n.d, a.)

4.4 Tarjouksen jättäminen

Nykyisin hankintayksiköt käyttävät kilpailutuksissa pääsääntöisesti sähköisiä kilpailutusjärjestelmiä (Kestävät hankinnat elinvoimaisuuden lisääjänä n.d, a). Yleisimmin käytössä oleva kilpailutusjärjestelmä on Clodian Tarjouspalvelu, josta palveluntuottajat pääsevät tutustumaan Clodian kilpailutuspalvelua käyttävien organisaatioiden avoimena näkyviin julkaisuihin ja jättämään tarjouksia. (Clodia 2024.)

Palveluntuottajan on tärkeää huomioida tarjouksessaan tarkasti kaikki hankinnalle asetetut ehdot sekä liittää tarjoukselle kaikki vaaditut asiakirjat ja todistukset tai vakuutus siitä, että asetetut velvoitteet täyttyvät. Pyydettyjä liitteitä voivat olla esimerkiksi asiakirjat koskien soveltuvuusvaatimuksia, tilaajavastuulain selvityksiä tai tiedot palveluntuottajan alihankkijoista. Tarjoukselle ei kuitenkaan tule lisätä mitään sellaista, jota tarjouspyynnössä ei ole vaadittu. Palveluntuottaja voi myös halutessaan merkata tarjoukselleen mahdollisia liikesalaisuuksia. Ohjeet liikesalaisuuksien merkitsemistä varten löytyy tarjouspyynnöltä ja sähköisestä kilpailutusjärjestelmästä. Jos palveluntuottaja havaitsee tarjouksellaan virheen, voi tarjousta vielä muokata ennen tarjousajan umpeutumista sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä. Palveluntuottajan tulee jättää tarjous hankintayksikön määrittelemää menettelyä käyttäen määräaikaan mennessä. Erityisen tärkeää on huomioida, että tarjousten jättöaika on ehdoton eli tarjousten jättäminen myöhässä ei ole mahdollista. (Valtionvarainministeriö 2023, 144; Pekkala ym. 2021, 22, 569; Kestävät hankinnat elinvoimaisuuden lisääjänä n.d, b.)

Palveluntuottajan tulee tarjouksessaan osoittaa, että tarjoamansa palvelut ovat tarjouspyynnön mukaisia. Palveluntuottaja siis vastaa tarjouksestaan ja siitä, että se on hankintayksikön asettamien vaatimusten mukainen. Mikäli tarjous ei

ole tarjouspyynnön mukainen tai täytä kaikkia asetettuja vähimmäisvaatimuksia tai siitä puuttuu pakollisena vaadittuja tietoja, sitä ei voida hyväksyä. Jätetty tarjous on palveluntuottajaa sitova. (Valtionvarainministeriö 2023, 144; Pekkala ym. 2021, 22, 569.)

Hankintayksikön tulee antaa palveluntuottajille kohtuullinen ja riittävä jättöaika mukailen hankinnan arvoa ja luonnetta. Tällainen jättöaika on esimerkiksi 3–4 viikkoa tai tarvittaessa enemmän ja määräajan tulee olla kaikille palveluntuottajille sama. (Valtionvarainministeriö 2023, 144.)

Hankintalain mukaan hankintayksikkö voi pyytää palveluntuottajaa täsmentämään tarjousta, mikäli tarjouksessa olevat tiedot tai asiakirjat ovat puutteellisia tai virheellisiä tai jotkut asiakirjat tai tiedot puuttuvat. Täsmennystä voidaan pyytää sellaisissa tilanteissa, kun kyseessä on epäolennainen puute, ristiriita tai virhe. Palveluntuottajan on hyvä reagoida tarjouksen täsmennyspyyntöön viipymättä sekä ilmoittaa ainoastaan ne asiat, joista pyydetään täsmennystä. Palveluntuottajan on kuitenkin hyvä huomioida, että täsmentämispyyntö on mahdollisuus on hankintayksikön oikeus, mutta ei velvollisuus. Lisäksi täsmentämismahdollisuus koskee vain pienimuotoisia virheitä tai ristiriitoja eli esimerkiksi kokonaan uutta tarjousta ei ole mahdollista pyytää palveluntuottajalta. Hankintayksikön tulee sallia täsmentäminen kaikille samassa asemassa oleville palveluntuottajille. (Kestävät hankinnat elinvoimaisuuden lisääjänä n.d., b.)

4.5 Hankintapäätös ja hankintapäätöksen valitusaika

Hankintayksikkö tekee hankinnasta kirjallisen ja perustellun hankintapäätöksen, jonka se antaa tiedoksi kaikille tarjouskilpailuun osallistuneille palveluntuottajille. Hankintayksikön tulee perustella hankintapäätöksessä syy parhaaksi valitulle tarjoukselle sekä miten se on arvioinut ja vertaillut saatuja tarjouksia ja miksi se on antanut eri tarjouksille eri vertailuperusteista tietyn pistemäärän tai sanallisen arvion. (Hansel 2023, 17; Pekkala ym. 2021, 23.)

Tarjouskilpailuun osallistunut palveluntuottaja voi halutessaan tehdä hankintapäätöksestä oikaisuvaatimuksen hankintayksikölle tai valituksen markkinaoikeuteen. Hankintayksikkö liittyy hankintapäätökseen kirjallisen oikaisuohjeen ja valitusosoituksen markkinaoikeuteen. Valitusosoituksessa ohjeistetaan siitä, miten valitus tulee tehdä markkinaoikeudelle. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, k.)

Mikäli kyseessä on hankintamenettelyyn liittyvä virhe, voi palveluntuottaja olla virheen oikaisemiseksi yhteydessä hankintayksikköön, jolloin hankintayksikkö voi tehdä tapahtuneesta virheestä hankintaoikaisun. Hankintaoikaisu voidaan tehdä myös hankintayksikön omasta aloitteesta. Markkinaoikeuskäsittelyllä voidaan puolestaan korjata hankintamenettelyssä mahdollisesti tapahtunut hankintalainsäädännön soveltamiseen liittyvä virhe. Näin ollen markkinaoikeus käsittelee vain kansallisen kynnyсарvon ylittäviä hankintoja koskevia hankintaoikaisuja, ellei kyseessä ole hankintaoikaisu koskien väärin laskettu kynnyсарvoa. Palveluntuottajan tulee tehdä valitus 14 päivän kuluessa hankintapäätöksen tiedoksiannosta. Palveluntuottajan on ilmoitettava kirjallisesti hankintayksikölle hakevansa hankintapäätökseen muutosta markkinaoikeudesta. Tämä tulee tehdä viimeistään silloin, kun valitus toimitetaan markkinaoikeudelle. (Valtiovarainministeriö 2023, 120, 156; Hansel 2023, 17; Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, k.)

4.6 Sopimus

Hankinnasta on tehtävä sopimus hankintapäätöksen ja odotusajan jälkeen. Sopimus ei synny hankintapäätöksen tiedoksiannon perusteella, vaan tekemällä erillinen kirjallinen sopimus. Sopimus tehdään lähtökohtaisesti sopimusluonnoksen pohjalta, joka hankintayksikkö on antanut palveluntuottajille tiedoksi tarjouspyynnön asiakirjoissa. Sopimukseen kirjataan kaikki ehdot ja tiedot, jotka hankinta edellyttää. (Valtiovarainministeriö 2023, 160.)

Sosiaali- ja terveystalveluiden hankinnoissa on noudatettava pakollista 14 päivän odotusaikaa hankintapäätöksen tiedoksisaamisesta, mikäli hankinta

ylittää kansallisen kynnsarvon. Lisäksi näissä hankinnoissa on myös automaattinen täytäntöönpanokielto. Tällä tarkoitetaan sitä, että hankintayksikkö ei saa tehdä hankintasopimusta, jos asia on viety valituksella markkinaoikeuteen käsiteltäväksi. (Valtiovarainministeriö 2023, 156.)

5 Hankintamenettelyt

Hankintamenettelyllä tarkoitetaan hankintayksikön valitsemaa menettelyä ja tapaa, jonka mukaisesti julkinen hankinta toteutetaan. Sosiaali- ja terveystalouden kilpailutuksissa käytettäviä hankintamenettelyjä ei määritellä hankintalaissa, mutta hankintayksikön valitseman hankintamenettelyn tulee olla hankintalain yleisten periaatteiden mukainen. Tämä tarkoittaa sitä, että hankintayksiköllä on laaja harkintavalta sen suhteen, minkälaista menettelyä se haluaa käyttää kunkin hankinnan kilpailuttamisessa. Hankintayksikkö voi käyttää samanlaisia hankintamenettelyjä, kuin EU-kynnysarvot ylittävissä kilpailutuksissa, vuoden 2007 hankintalain mukaisia kansallisia menettelyjä tai halutessaan mukauttaa niitä tai käyttää sellaista menettelyä, jonka se on itse määritellyt. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, d; Valtiovarainministeriö 2023, 134, 388.)

Hilma haun 3.4.2024 mukaan vuoden 2024 aikana julkaistuissa hankintailmoituksissa, jotka ovat ilmoitettuna CPV-koodin 85000000 (Terveyspalvelut ja sosiaalitoimen palvelut) alle on ilmoitettu käytettävien seuraavien hankintamenettelyjen: avoin menettely, rajoitettu menettely ja neuvottelumenettely. Hankintailmoitukset, joissa on ilmoitettu käytettävien rajoitettua hankintamenettelyä, sisälsivät dynaamisia hankintajärjestelmiä sekä dynaamisia toimittajarekistereitä. Lisäksi hankintailmoitukset, joissa on ilmoitettu käytettävien avointa menettelyä, sisälsivät puitejärjestelyitä. Hilma haun avulla saadaan ajankohtainen käsitys sosiaali- ja terveystalouden kilpailutusten yleisimmistä hankintamenettelyistä. Tässä opinnäytetyössä on tarkoituksenmukaista käsitellä vain yleisimmin käytettyjä hankintamenettelyjä, jotta oppaan sisältö saadaan rajattua järkeväksi kokonaisuudeksi ja koskemaan julkisten hankintojen perusteita. Valitut hankintamenettelyt perustuvat näin ollen tämänhetkiseen tietoon käytössä olevista hankintamenettelyistä, joka on saatu 3.4.2024 tehdyn Hilma haun tulosten perusteella.

Hankintayksikön tulee määritellä ja kuvata hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä käytössä oleva hankintamenettely. Kuvaus tulee esittää siten,

että palveluntuottajat pystyvät sen perusteella ennakoimaan käytetyn hankintamenettelyn kulkua ja luonnetta sekä tietävät oman roolinsa siinä. (Valtiovarainministeriö 2024; Valtionvarainministeriö 2023, 119, 136.)

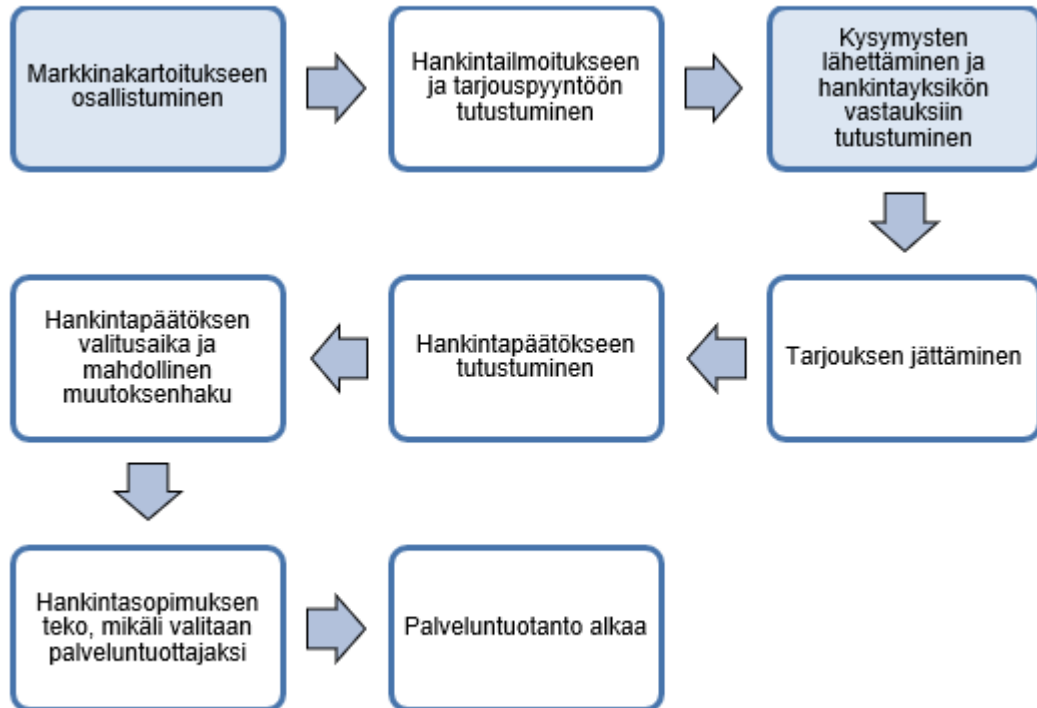
Seuraavat kuvaukset ovat pääpiirteittäisiä kuvauksia EU-hankintamenettelyiden pohjalta, joiden avulla saa käsityksen siitä, miten erilaiset hankintamenettelyt lähtökohtaisesti eroavat toisistaan. Siksi esimerkiksi EU-hankintamenettelyjä koskevat määräajat ja tarjoajien vähimmäismääriä koskevat tiedot on tämän vuoksi jätetty pois. On tärkeää ottaa huomioon, että hankintayksikkö voi määritellä itse käyttämänsä hankintamenettelyn sosiaali- ja terveystaloudellisuudessa ja tarkistaa kulloinkin käytössä oleva hankintamenettely hankintailmoituksesta.

5.1 Avoin menettely

Avoimessa menettelyssä kaikki hankinnasta kiinnostuneet palveluntuottajat voivat osallistua kilpailutukseen omalla tarjouksellaan. Hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja asettaa avoimen tarjouspyynnön palveluntuottajien saataville. Hankintailmoitus voi toimia tarjouspyyntönä yksinkertaisissa hankinnoissa, mikäli vertailukelpoisten tarjousten tekeminen on hankintailmoituksen puitteissa mahdollista. Hankintayksikkö voi lähettää hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen tarjouspyynnön suoraan sellaisille palveluntuottajille, joilta halutaan tarjous. Tällöin hankintayksikön tulee kuitenkin pitää huolta siitä, että kaikki kiinnostuneet palveluntuottajat saavat samat tiedot hankinnasta. Tarjouspyynnön perusteella halukkaat palveluntuottajat voivat tehdä tarjouksen ja hankintayksikön tulee käsitellä kaikki saadut tarjoukset. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2016; Valtionvarainministeriö 2023, 91–92; Eskola ym. 2017, 219.)

Hankintayksikön tulee valita palveluntuottaja tarjouksen jättäneiden joukosta. Hankintayksikkö tarkistaa, että tarjoukset ovat tarjouspyynnön mukaisia ja palveluntuottajien täyttävän hankinnan soveltuvuusvaatimukset. Tarjouskilpailun voittaa se palveluntuottaja, jonka tarjous on kokonaistaloudellisesti edullisin sekä valinta- ja vertailuperusteiden mukaisesti paras. (Eskola ym. 2017, 219.)

Seuraava prosessikaavio kuvaa avoimen menettelyn etenemistä palveluntuottajan näkökulmasta:

Kuva 1. Tarjouskilpailun eteneminen avoimessa menettelyssä palveluntuottajan näkökulmasta.

Prosessikaavioon vaaleansinisellä merkatut kohdat ovat hankintayksikölle vapaaehtoisesti toteutettavia vaiheita. Kaavio on tehty mukailien Valtiovarainministeriön (2023, 187) avoimen menettelyn prosessikaaviota, joka on tehty hankintayksikön näkökulmasta.

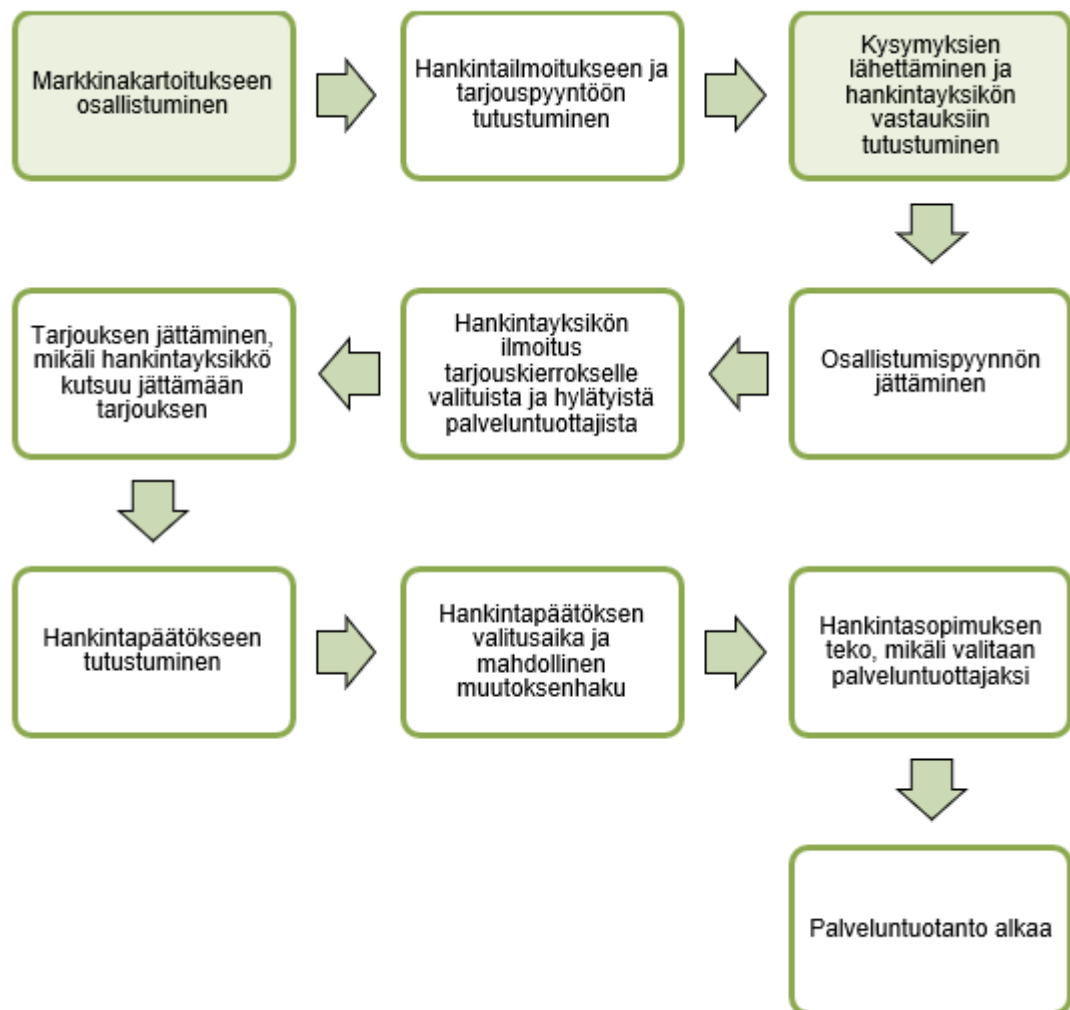
5.2 Rajoitettu menettely

Hankintayksikkö voi käyttää rajoitettua menettelyä hankinnoissa, joissa on tarve rajoittaa osallistujien määrää sekä rajaamiseen löytyy selkeitä perusteita. Rajoitettu menettely on kaksivaiheinen; 1. Hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki hankinnasta kiinnostuneet palveluntuottajat voivat

tehdä osallistumispyynnön. 2. Hankintayksikkö valitsee osallistumispyynnön jättäneistä palveluntuottajista ne, joille se lähettää tarjouspyynnön. Vain hankintayksikön valitsemat palveluntuottajat voivat tehdä tarjouksen, joten rajoitetun menettelyn avulla hankintayksikkö voi rajoittaa tarjouskilpailuun osallistuvien palveluntuottajien määrää. Palveluntuottajia voidaan vertailla esimerkiksi referenssien, henkilöstön osaamisen tai taloudellisen tilanteen perusteella. (Eskola ym. 2017; Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2016; Valtionvarainministeriö 2023, 92, 182.)

Hankintayksikkö tarkistaa, että osallistumispyynnön tehneet palveluntuottajat täyttävät soveltavuudelle vaaditut vähimmäisvaatimukset. Tämän jälkeen tarkempaa vertailua tehdään vähimmäisvaatimukset täyttävien palveluntuottajien kesken hankintailmoituksessa ilmoitettujen objektiivisten ja syrjimättömien kriteerien perusteella. Hankintayksikön tulee julkaista hankintailmoituksen lisäksi tarjouspyyntöasiakirjat hankintailmoituksen julkaisemispäivänä. Tarjouskilpailuun valituille palveluntuottajille laitetaan kutsu tarjousten tekemistä varten näiden tarjouspyyntöasiakirjojen pohjalta. Hankintayksikkö valitsee palveluntuottajan tarjouksen jättäneistä palveluntuottajista. (Eskola ym. 2017; Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2016; Valtionvarainministeriö 2023, 92.)

Seuraava prosessikaavio kuvaa rajoitetun menettelyn etenemistä palveluntuottajan näkökulmasta:

Kuva 2. Tarjouskilpailun eteneminen rajoitetussa menettelyssä palveluntuottajan näkökulmasta.

Prosessikaavioon vaaleanvihreällä merkatut kohdat ovat hankintayksikölle vapaaehtoisesti toteutettavia vaiheita. Kaavio on tehty mukailien Valtiovarainministeriön (2023, 188) rajoitetun menettelyn prosessikaaviota, joka on tehty hankintayksikön näkökulmasta

5.3 Neuvottelumenettely ja kilpailullinen neuvottelumenettely

Neuvottelumenettelyä voidaan käyttää sellaisissa hankinnoissa, joissa hankintayksikön tarpeita ei voida täyttää olemassa olevia ratkaisuja

soveltamatta. Hankinta voi vaatia esimerkiksi erityistä suunnittelua tai innovatiivisia ratkaisuja. Neuvottelumenettelyn ja rajoitetun menettelyn toimintatavat ja eteneminen ovat hyvin samankaltaisia, mutta rajoitetusta menettelystä poiketen neuvottelumenettelyssä on nimensä mukaisesti neuvotteluiden mahdollisuus. Neuvottelumenettely käynnistyy rajoitetun menettelyn tavoin hankintailmoituksella, jonka jälkeen kiinnostuneet palveluntuottajat jättävät osallistumispyynnön. Hankintayksikkö voi vertailla palveluntuottajia esimerkiksi samojen vertailutekijöiden perusteella, kuin rajoitetussa menettelyssä. Valitut palveluntuottajat saavat kutsun neuvotteluihin, joiden tarkoituksena on mukauttaa tarjoukset vastaamaan hankintayksikön tarpeita ja vaatimuksia. Neuvottelukierroksia voi olla useampia ja niiden päätteeksi hankintayksikkö pyytää valitsemiltaan palveluntuottajilta lopullisen tarjouspyynnön. Palveluntuottaja valitaan lopullisen tarjouksen jättäneistä palveluntuottajista. (Valtionvarainministeriö 2023; 185, 188–191.)

Neuvottelumenettelyn lisäksi on olemassa kilpailullinen neuvottelumenettely, joka eroaa neuvottelumenettelystä siten, että hankinnan kohteen toteutus ja hankintayksikön tarve ei ole niin selkeästi hankintayksikön tiedossa, kuin neuvottelumenettelyssä. Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä neuvotteluihin valitut palveluntuottajat tuovat hankintayksikön tietoon omat ratkaisuehdotukset, joihin neuvottelut pohjautuvat. (Kestävät hankinnat elinvoimaisuuden lisääjänä n.d., b.)

5.4 Dynaaminen hankintajärjestelmä (DPS)

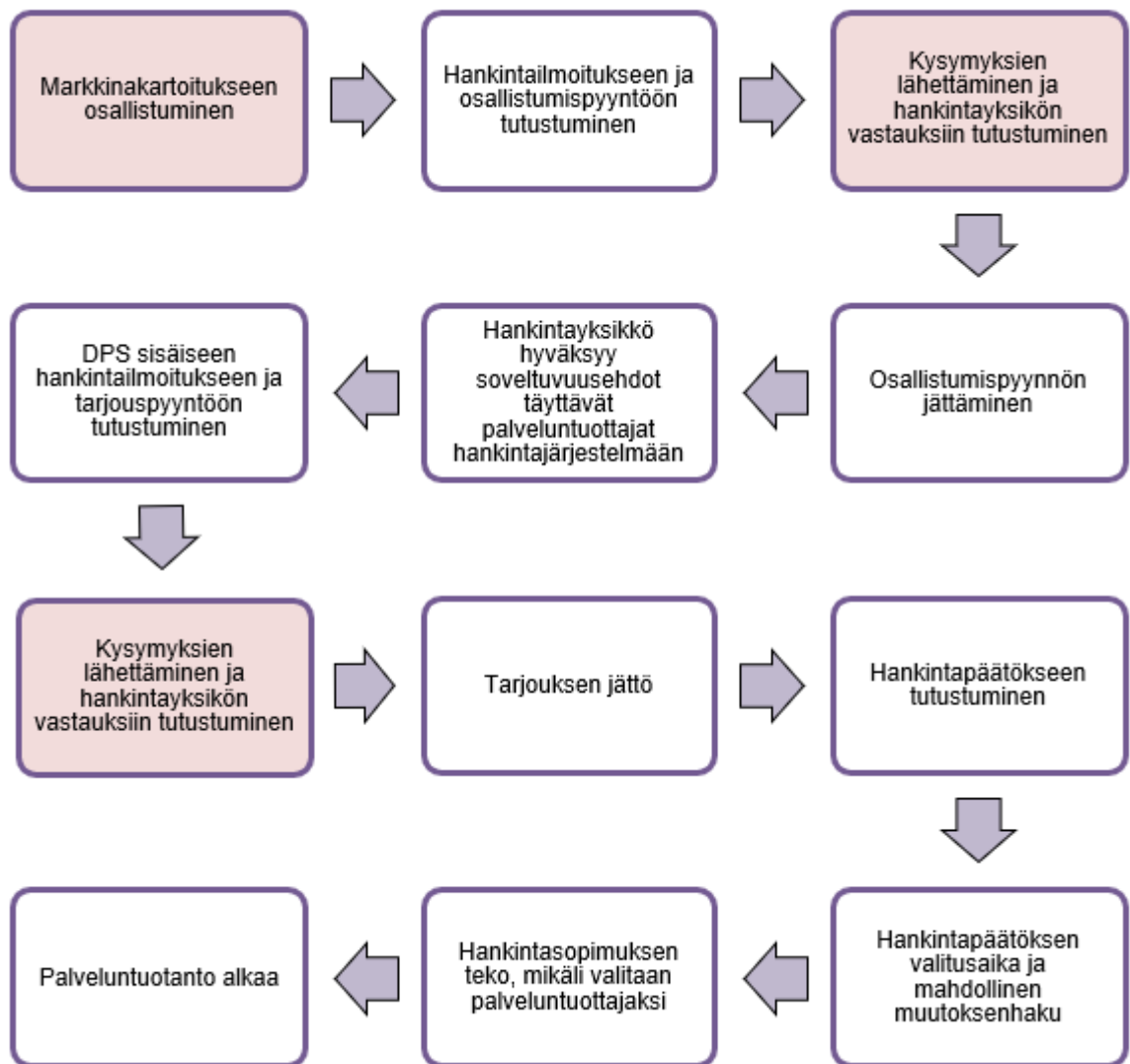
Dynaaminen hankintajärjestelmä eli DPS (dynamic purchasing system) on sähköinen hankintamenettely, jota käytetään tavanomaisissa ja markkinoilla yleisesti saatavilla olevien palveluiden hankinnoissa. Dynaaminen hankintajärjestelmä on avoin kaikille soveltuvuusehdot täyttävälle palveluntuottajille. Palveluntuottajat voivat hakeutua osalliseksi dynaamisesta hankintajärjestelmästä koko sen keston ajan ja hankintayksikön on hyväksyttävä kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät palveluntuottajat järjestelmään. Järjestelmän soveltuvuusvaatimukset tulee löytyä hankinta-asiakirjoista.

Järjestelmään pääsemiseksi kiinnostuneen palveluntuottajan tulee toimittaa hankintayksikölle ainoastaan osallistumispyynnön, jonka hankintayksikkö arvioi soveltuvuusvaatimusten perusteella. Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksyttävien ehdokkaiden määrää ei saa rajoittaa missään vaiheessa. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2022.)

Hankintayksikön tulee julkaista dynaamisen hankintajärjestelmän perustamisesta hankintailmoitus, jossa ilmoitetaan hankintajärjestelmän kesto ja mahdollinen jako luokkiin. Jos hankintayksikkö on jakanut järjestelmän luokkiin, on sen täsmennettävä kuhunkin luokkaan sovellettavat palveluntuottajien soveltuvuusvaatimukset. Hankintailmoituksessa tulee ilmoittaa lisäksi ainakin järjestelmän kohteena olevien suunniteltujen hankintojen arvioitu määrä ja luonne, kaikki tarvittavat tiedot dynaamisesta hankintajärjestelmästä ja käytössä olevista sähköisistä välineistä ja viestintään liittyvistä teknisistä järjestelyistä. Dynaamisen hankintajärjestelmän keston pituutta ei ole rajoitettu. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2022.)

Kaikki hankinnat dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä on kilpailutettava. Hankintajärjestelmään hyväksytyiltä palveluntuottajilta on pyydettävä tarjouspyyntö jokaisesta erillisestä hankinnasta. Hankintayksikkö lähettää tarjouspyynnöt kaikille palveluntuottajille samanaikaisesti. Tarjousajan päättymisen jälkeen hankintayksikkö avaa ja vertailee tarjoukset sekä tekee hankintapäätöksen. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2022; Hansel n.d..)

Dynaaminen hankintajärjestelmä tulee perustaa rajoitetulla menettelyllä (Valtiovarainministeriö 2023, 202). Seuraava prosessikaavio kuvaa dynaamisen hankintajärjestelmän etenemistä palveluntuottajan näkökulmasta:

Kuva 3. Tarjouskilpailun eteneminen dynaamisessa hankintajärjestelmässä palveluntuottajan näkökulmasta.

Prosessikaavioon vaaleanpunaisella merkatut kohdat ovat hankintayksikölle vapaaehtoisesti toteutettavia vaiheita. Kaavio on tehty mukaillen rajoitettua menettelyä, jolla dynaaminen hankintajärjestelmä tulee perustaa sekä avointa menettelyä tarjousvaiheessa.

5.5 Dynaaminen toimittajarekisteri

Toimittajarekisteri on erityisalojen hankintalaissa (Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 29.12.2016/1398) kuvattu hankintamenettely, jota voidaan hyödyntää sellaisenaan tai sen mukautettua versiota myös sosiaali- ja terveyspalveluiden hankinnoissa. Toimittajarekisterillä tarkoitetaan hankintayksikön tai useamman hankintayksikön yhdessä perustamaa rekisteriä tai luetteloa palveluntuottajista, jotka ovat ilmoittaneet halukkuutensa tarjota tietynlaisissa hankinnoissa. Toimittajarekisterin käyttö soveltuu toistuvien samantyyppisten toimeksiantojen hankintaan, joihin halutaan joukko palveluntuottajia, joilta hankintayksikkö voi itse määrittelemillään säännöillään tilata joustavasti palveluita. Toimittajarekisterin toimintamallit ovat lähtökohtaisesti joustavampia dynaamiseen hankintajärjestelmään verrattuna. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2022; Valtionvarainministeriö 2023, 94–95.)

Hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen toimittajarekisteristä ja siitä kiinnostuneet palveluntuottajat voivat tehdä osallistumispyynnön. Hankintayksikön on hyväksyttävä rekisteriin kaikki palveluntuottajat, jotka täyttävät hankintailmoituksessa esitetyt vähimmäisvaatimukset ja palveluntuottajat voivat hakeutua toimittajarekisteriin koko sen voimassaolon ajan. Hankintoja voidaan kilpailuttaa, kuten dynaamisessa hankintajärjestelmässä, jolloin puhutaan kevennetyistä kilpailutuksista. Lisäksi hankintoja voidaan tehdä suorina toimeksiantoina keneltä tahansa rekisterissä olevalta palveluntuottajalta, jolloin käytetään palveluntuottajan antamaa hintaluetteloa. Hankintayksiköt voivat myös määrittää tietyt raja-arvot dynaamisen toimittajarekisterin sisäisille hankinnoille, joiden perusteella hankinnat toteutetaan joko kevennetyjen kilpailutusten kautta tai suorina toimeksiantoina. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2022; Valtionvarainministeriö 2023, 94–95.)

Dynaamista toimittajarekisteriä voidaan hyödyntää sosiaali- ja terveyspalveluissa esimerkiksi seuraavasti:

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hammaslaboratoriopalveluiden hankinta toteutetaan dynaamisena toimittajarekisterinä, jossa toimittajarekisteriin hyväksytyt palveluntuottajat asetetaan etusijajärjestykseen osallistumispyynnön ”päätöksenteon perusteet” esitetyllä tavalla. Lähtökohtaisesti hankintoja tehdään dynaamisen toimittajarekisterin suorina tilauksina tilauksen kokonaisarviointin perusteella sopivimmalta tuottajalta. Jos kokonaisarviointin täyttäviä palveluntuottajia on useampia, tehdään tilaus etusijajärjestyksen mukaisesti etusijajärjestyksessä ensimmäisenä olevalta palveluntuottajalta. Toiseksi vaihtoehdoksi on määritelty kevennetyt kilpailutukset, jotka tehdään dynaamisen toimittajarekisterin sisällä. Hankintayksikkö on määritelty, että kevennetyt kilpailutukset tehdään sähköpostitse lähetettävällä tarjouspyynnöllä tai muulla teknisellä ratkaisulla esimerkiksi sähköisen kilpailutusjärjestelmän kautta.¹

5.6 Puitejärjestely

Puitejärjestely on EU-hankintojen menettelytekniikka. Menettelytekniikat ovat luonteeltaan osia hankintamenettelystä, mutta ei itsenäisiä hankintamenettelyjä. Tämä tarkoittaa sitä, että hankintayksikkö voi valita palveluntuottajat puitejärjestelyyn valitsemallaan hankintamenettelyllä esimerkiksi avoimen hankintamenettelyn kautta. Puitejärjestelyllä tarkoitetaan yhden tai useamman hankintayksikön sekä yhden tai useamman palveluntuottajan välistä sopimusta. Se on eräänlainen esivalittu toimittajarekisteri, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat hinnat, suunnitellut määrät ja muut ehdot. Puitejärjestely on siis sen osapuolia sitova sopimus

¹ Esimerkki on muodostettu 10.5.2024 perustuen Länsi-Uudenmaan 18.4.2024 Hilmassa julkaisemaan hammaslaboratoriopalveluiden hankintailmoitukseen. Hankintailmoitukset poistetaan Hilmasta tarjousten määräajan päätyttyä.

mahdollisista tulevia hankintoja sitovista ehdoista. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, f; Pekkala ym. 2021, 275–276.)

Hankintayksikkö voi hankkia suoraan tai kevennettyjen kilpailutusten kautta palveluita puitejärjestelyssä mukana olevilta palveluntuottajilta. Hankintayksikön tulee kuvata hankinta-asiakirjoissa se, millä perusteilla hankinnat tehdään puitejärjestelyn sisällä. Hankinnat, jotka sisältyvät puitejärjestelyyn, on tehtävä puitejärjestelyn alkuperäisten osapuolten kesken. Tämä tarkoittaa sitä, että puitejärjestelyyn ei ole mahdollista ottaa uusia osapuolia hankintamenettelyn aloittamisen jälkeen, kuten esimerkiksi dynaamiseen hankintajärjestelmään tai dynaamiseen toimittajarekisteriin. Lisäksi puitejärjestelyn ehtoihin ei saa tehdä sen voimassaoloaikana huomattavia muutoksia. (Pekkala ym. 2021, 275–276.)

Mikäli kyseessä on yhden palveluntuottajan puitejärjestely, jossa ehdot on vahvistettu järjestelyssä, voidaan hankinnat tehdä ilman kilpailuttamista. Tällöin menettely ei käytännössä poikkea hankintasopimuksesta, jossa palveluntuotanto on sovittu tapahtuvaksi tilausten perusteella ennalta sovittujen ehtojen mukaisesti. Hankintayksikkö voi kuitenkin tarpeen mukaan pyytää palveluntuottajaa täsmentämään tai täydentämään tarjoustaan kirjallisesti. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, g.)

Kun kyseessä on puolestaan usean palveluntuottajan puitejärjestely, jossa ehdot on vahvistettu järjestelyssä, voidaan hankinnat myös tehdä ilman kilpailuttamista. Hankinta voidaan toteuttaa esimerkiksi etusijajärjestyksessä, joka on vahvistettu hankintapäätöksessä. Jos puitejärjestelyn ehtoja ei ole vahvistettu järjestelyssä, tulee hankinnat kilpailuttaa puitejärjestelyyn osallistuneiden palveluntuottajien kesken puitejärjestelyn ja tarvittaessa tarjouspyynnön ehtojen mukaisesti. Tällöin hankintayksikkö pyytää tarjousta puitejärjestelyyn osallistuvilta palveluntuottajilta ja tarjouspyynnössä voidaan täsmentää hankinnan kohdetta ja menettelyn ehtoja, kunhan se ei johda olennaisiin muutoksiin. Jos osa puitejärjestelyn ehdoista on vahvistettu ja osa ei, on hankintayksikön mahdollista tehdä yhdistelmä edellä mainituista. Tällöin osa hankinnoista voidaan tehdä ilman kilpailuttamista ja osa kilpailuttamalla. (Julkisten hankintojen neuvontayksikkö 2024, g.)

Puitejärjestelyä voidaan hyödyntää käytännössä sosiaali- ja terveystalouden hankinnoissa esimerkiksi seuraavasti:

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen hammaslaboratoriokilpailutuksessa puitejärjestely on rakennettu osa-alueittain siten, että kaikki vaatimukset täyttävät palveluntuottajat ja hyväksytyt tarjoukset otetaan mukaan puitejärjestelyyn. Tämän jälkeen palveluntuottajat laitetaan perusteella etusijajärjestykseen halvimasta alkaen. Mikäli palveluntuottajien vertailuhinnat ovat yhtä suuret, hankintayksikkö määrittää etusijajärjestyksen arvalla. Tilaukset tehdään puitejärjestelyn sisällä lähtökohtaisesti ilmoitetun etusijajärjestyksen mukaan. Jos etusijajärjestyksen mukainen ylempänä oleva palveluntuottaja ei pysty tuottamaan palveluita, tilaus tehdään seuraavana etusijajärjestyksessä olevalta. Hankintayksikkö on määritellyt kyseisessä kilpailutuksessa, että etusijajärjestyksestä voidaan poiketa yksilöllisiin lääketieteellisiin tarpeisiin perustuen.²

5.7 Suorahankinta

Kun hankintayksikkö neuvottelee kaikista hankintasopimuksen ehdoista julkaisematta hankintailmoitusta yhden tai useamman palveluntuottajan kanssa eli hankkii palveluita järjestämättä tarjouskilpailua, kutsutaan tätä suorahankinnaksi. Vaikka sosiaali- ja terveystalouden hankinnoissa on joustavat hankintamenettelyt, asettaa hankintalaki kuitenkin tiukat rajat suorahankinnoille eikä hankintayksikkö voi käyttää suorahankintaa pääsääntöisenä hankintamenettelynä. Suorahankintaa voidaan lain mukaan käyttää kansallisen kynnyksarvon ylittävissä hankinnoissa vain samoilla suorahankintaperusteilla, kuin EU-kynnyksarvot ylittävissä suorahankinnoissa tai sosiaali- ja terveystalouden erityiseen suorahankintaperusteeseen nojaten. Suorahankinta on aina poikkeus hankintalain mukaiseen

² Esimerkki on muodostettu 7.4.2024 perustuen Itä-Uudenmaan 5.4.2024 Hilmassa julkaisemaan hammaslaboratoriopalveluiden hankintailmoitukseen. Hankintailmoitukset poistetaan Hilmasta tarjousten määräajan päätyttyä.

kilpailuttamisveloitteeseen, joten sen perusteet ovat myös tämän vuoksi tiukat. (Pekkala ym. 2021,262, 561–562.)

Sosiaali- ja terveystalveluiden hankintoja koskevia suorahankintaperusteita ovat seuraavat:

- Hankintayksikkö ei saanut ollenkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia taikka soveltuvia osallistumishakemuksia tai tarjouksia. Tässä tilanteessa suoraoston ehtona on, ettei alkuperäisiä hankinnan ehtoja muuteta olennaisesti siten, että tarjouksesta tulisi helpommin soveltuva. Suorahankintamenettely voidaan aloittaa vain sellaisen palveluntuottajan kanssa, joka täyttää alkuperäisessä tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa asetetut vaatimukset.
- Vain yksi toimittaja teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä. Suorahankintaan on perusteet silloin, kun kilpailua ei ole teknisistä syistä tai kun hankintaa ei voida toteuttaa kilpailutuksen kautta ainoan mahdollisen palveluntuottajan suojattujen tekijän- tai teollisuusosoikeuksien vuoksi. Hankintayksikön tulee tällöin osoittaa, että toisilla palveluntuottajilla on teknisesti mahdotonta saavuttaa vaadittu suoritustaso tai että hankinta vaatii erityistä tietoa, välineitä tai keinoja, joita on käytettävissä ainoastaan yhdellä palveluntuottajalla.
- Äärimmäinen kiiretilanne on suorahankinnan peruste, mikäli se johtuu hankintayksiköstä riippumattomasta ennalta arvaamattomasta ja ulkopuolisesta syystä. Tilanteen tulee olla äkillinen ja ennakoimaton, jonka vuoksi hankintalaissa määritellyt määräaikoja ei voida noudattaa. Lisäksi hankinnan tulee olla ehdottoman välttämätön.
- Suorahankintaa voidaan käyttää suunnittelukilpailun hankintamenetelmänä, kun kyseessä on palveluhankinta, joka tehdään suunnittelukilpailun perusteella ja joka tehdään suunnittelukilpailutuksen sääntöjen mukaan kilpailun voittajan tai voittajien kanssa. Suunnittelukilpailu ei ole yleisimpiä hankintamenettelyjä sosiaali- ja terveystalveluiden hankinnoissa, joten sitä ei käsitellä tarkemmin tässä opinnäytetyössä.

- Suorahankintaa voidaan käyttää lisätilauksissa, kun kyseessä on alkuperäisen palveluntuottajan kanssa tehtävä uusi palveluhankinta, joka vastaa aikaisemmin tehtyä palveluhankintaa. Tällöin alkuperäisen hankinnan hankintailmoituksessa tulee olla maininta mahdollisesta myöhemmästä suorahankinnasta. Lisäksi lisähankinnan ennakoitu arvo tulee olla laskettuna mukaan alkuperäisen sopimuksen kokonaisarvoon. (Pekkala ym. 2021, 261–275; Valtiovarainministeriö 2023, 136.)

Sosiaali- ja terveystalvaeluille on määritelty julkisten hankintojen ja käyttöoikeussopimusten lain 12:10:ssä erityinen suorahankintaperuste. Tämän mukaan hankintayksikkö voi tehdä yksittäisissä tapauksissa suorahankinnan, mikäli tarjouskilpailun järjestäminen tai palveluntuottajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi. Suorahankintapykälään perustuvat suorahankinnat on tarkoitettu rajoitettavaksi vain erityisiin ja poikkeuksellisiin tilanteisiin sekä mahdollista käyttää vain yksittäistapauksissa. Suorahankinnan avulla voidaan taata esimerkiksi iäkkään tai vaikeasti vammaisen henkilön asumispalveluiden jatkuvuus tai lapsen sijoituspaikan järjestäminen lastensuojelullisin perustein. (Pekkala ym. 2021, 561–562.)

6 Opinnäytetyön toteutus ja tuotos

Tässä luvussa kerrotaan tarkemmin opinnäytetyön toteutuksesta, käytetyistä menetelmistä sekä toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksesta. Lisäksi tämä luku sisältää opinnäytetyön tarkastelua eettisestä ja luotettavuuden näkökulmasta sekä opinnäytetyöprosessin arviointia. Opinnäytetyö on toteutettu toiminnallisena opinnäytetyönä, jonka tuotos on opas sosiaali- ja terveyspalveluiden julkisten hankintojen perusteista kiinnostuneille yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajille.

6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö on vakiintunut kehittämistyön muoto ammattikorkeakouluissa sekä yksi tutkimuksellisen kehittämisen tavoista, joka sisältää sekä teoriaa että käytäntöä sopivassa suhteessa ja kasvattaa tekijänsä asiantuntijuutta. Toiminnallisessa opinnäytetyössä ammatillinen asiantuntijuus tuodaan esiin kehittävällä ja tutkimuksellisella otteella tehdyllä tuotoksella ja raportilla, joka kuvaa tuotokseen liittyvät perustellut lähtökohdat, ratkaisut ja valinnat. Toiminnallisen opinnäytetyön kehittämisen lähtökohta voi olla hyvin käytännönläheinen ja aihe syntyä arjen oivalluksena esimerkiksi omalla työpaikalla. (Kostamo ym. 2022.)

Toiminnallisen opinnäytetyön tuotos voi olla esimerkiksi opas. Tuotoksen avuin pyritään tuomaan esiin tavoitellut päämäärät visuaalisin ja viestinnällisin keinoin. Toteutustapoja on näin ollen useita ja sen voi valita omaan aiheeseen ja alaan sopivaksi. Toiminnallisen opinnäytetyön raportti puolestaan toteutetaan oppilaitoksen käytänteiden mukaisesti (Kostamo ym. 2022.)

Toiminnallinen opinnäytetyö nojaa ammatilliseen teoreettiseen tietoon, ammattitermistön käyttöön ja aihepiirin käsitteisiin. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys on opinnäytetyön taustateoria, jolla käsitteellistetään opinnäytetyön aihetta. Tavoitteena on luoda käytäntöä kehittäviä ratkaisuja yhdistämällä ammatillinen teoreettinen tieto ja ammatilliset käytännöt. (Kostamo ym. 2022)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä käytetään monenlaisia aineistoja tukemaan ratkaisuja. Aineistot voivat olla monenlaisia kuten esimerkiksi asiantuntijoiden edustajien haastatteluja tai toimintaympäristössä toimivien ihmisten kokemuksiin ja käsityksiin liittyvät aineistot (Kostamo ym. 2022)

Toiminnallinen opinnäytetyö on siis kehittämistyötä, jossa tutkimus ei määrittele kehittämistä, mutta tutkimuksen menetelmälliset käytännöt ja ajattelutapa palvelee ammatillista kehittämistä. Lisäksi toiminnallisessa opinnäytetyössä pelkästään tuotos ei riitä, vaan tekijä kirjoittaa itsensä asiantuntijaksi tuotoksen ohella akateemisen viestinnän keinoin kohteenaan kehittämistyönä tekemänsä tuotos ja toteuttamisprosessi. Parhaimmillaan opinnäytetyöprosessissa syntynyt tuotos on prosessin aikana muotoutuva ja yhdessä toimintaympäristön jäsenten kanssa toteutettu ratkaisu. Lisäksi se vaatii tekijältä asettumista toiminnallisen tiedon äärelle ammatillisessa käytännössä tarkastellen aihetta kriittisesti, sanallistaen ja aiempaan tietoon nojaten. Tästä perustasta syntyy tieto, jonka avulla pystyy vastamaan toimintaympäristöstä nousseeseen kehittämistehtävään. (Kostamo ym. 2022.)

6.2 Opas

Oppaalla tarkoitetaan esimerkiksi käsikirjaa, jota käytetään toiminnan selventämiseen. Oppaat ovat yleensä käyttäjilleen helppokäyttöisiä ja sellaisia, josta tarvittu tieto löytyy nopeasti. Lisäksi ne sisältävät usein tekstin lisäksi esimerkiksi kuvia toimenpiteiden ja eri vaiheiden havainnollistamiseen. Oppaan kiinnostavuutta voidaan lisätä käyttämällä muun muassa vinkkilistoja ja esimerkkejä. Myös alan asiantuntijoiden osaamista on suositeltavaa hyödyntää oppaan teossa. (Opetushallitus 2012, 16; Oiva 2017.) On tärkeää, että opas on rajattu tietyn kohderyhmän tarpeisiin. Myös aihepiirin tulee olla selkeästi rajattu, jotta sisältö ei ole liian laaja tai pintapuolinen. (Oiva 2017).

6.3 Opinnäytetyöprosessi

Salonen ym. (2017, 52–54) mukaan kehittämistoiminta koostuu seuraavista vaiheista: kehittämistarpeen tunnistaminen, ideointivaihe, suunnitteluvaihe, toteutusvaihe, tulos ja tuotos, arviointivaihe ja päätösvaihe. Kehittämistoiminnan konstruktivisessa mallissa työskentelyyn liittyy puolestaan inhimillisten tekijöiden huomioiminen sekä vahva reflektio, joka käytännössä tarkoittaa pysähtymistä, arviointia, vuorovaikutusta ja eteenpäin suuntautumista. Vuorovaikutuksen avuin kehittämistoimintaan saadaan erilaisia näkökulmia ja voidaan jakaa asiantuntijuutta. Tämä opinnäytetyö on toteutettu soveltaen kehittämistyön konstruktivista mallia.

Opinnäytetyön teko alkoi kehittämistarpeen tunnistamisella sekä aiheen ideoinnilla, valinnalla ja rajauksella tammikuussa 2024. Sosiaali- ja terveystieteiden julkiset hankinnat kiinnostavat tekijää aiheena ja tekijä työskentelee julkisten tarjouskilpailuiden parissa. Tekijän kokemuksen mukaan aihetta käsitellään kaikkien saatavilla olevissa ajankohtaisissa tietolähteissä vähän palveluntuottajien näkökulmasta. Lisäksi julkisten tarjouskilpailuiden parissa työskentelevät yksityisen ja kolmannen sektorin asiantuntijat eivät ole esimerkiksi vai tietyn ammattiryhmän edustajia. Näin ollen perehtyneisyys julkisten hankintojen toimintamalleihin etenkin työuran alkuvaiheessa voi olla melko vaihtelevaa. Oppaan tekeminen nimenomaan palveluntuottajan näkökulmasta tuntui edellä mainituista syistä tekijästä tarpeelliselta, perustellulta ja mielekkäältä kehittämistyöltä. Aihe on kuitenkin hyvin laaja ja sen rajaaminen sopivaksi kokonaisuudeksi vaati tekijältä paljon ajatustyötä ja aikaa.

Aiheen valinnan ja rajaamisen jälkeen alkoi aiheeseen liittyvien ajankohtaisiin ja luotettaviin lähteisiin perehtyminen sekä teoreettisen viitekehyksen työstäminen näiden pohjalta tammikuussa 2024. Teoreettinen viitekehys rakentui lopulta aihepiiriin liittyvään lakiin, kirjallisuuteen, artikkeleihin sekä muihin asialähteisiin perustuen. Tiedonhaku tehtiin lähdekritiikkiä noudattaen. Koska opinnäytetyö käsittelee Suomen julkisia hankintoja, oli hyödynnetty lähdemateriaali

pääsääntöisesti suomenkielistä. Luotettavia ja ajantasaisia lähteitä palveluntuottajien näkökulmasta tuotettuna löytyi vähän. Esimerkiksi Theseuksen tietokannasta löytyi kehittämistöitä hankintayksiköille tai hankintayksiköiden tarpeisiin tuotettuna lähtökohtaisesti enemmän.

Teoreettisen viitekehyksen ollessa valmis alkoi toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksen eli oppaan teko toukokuussa 2024. Oppaan sisältö toteutettiin hyödyntäen opinnäytetyön teoreettista viitekehystä. Oppaaseen on luotu tekstin lisäksi havainnollistavia prosessikaavioita ja oikeisiin hankintailmoituksiin pohjautuvia esimerkkejä, joiden avulla teoreettiseen viitekehykseen pohjautuva tieto pyrittiin tuomaan lukijalle konkreettisempaan ja yksinkertaisempaan muotoon. Opas tehtiin hyödyntäen Canvaa, joka on graafiseen suunnitteluun tarkoitettu verkkosivusto. Tekijä koki, että Canvan avulla oppaasta saadaan visuaalisesti selkeä ja miellyttävä kokonaisuus. Opas on tallennettu PDF-muotoisena, joten se on hyödynnettävissä monipuolisesti eri laitteilla.

Oppaan ensimmäisestä versiosta pyydettiin palautetta haastattelemalla neljää asiantuntijaa, jotka työskentelevät julkisten tarjouskilpailuiden parissa yksityisellä ja kolmannella sektorilla. Haastattelut toteutettiin toukokuussa 2024 puhelimitse ja Microsoft Teamsin välityksellä. Haastattelurunko oli seuraava:

1. Voiko opasta hyödyntää perehdytystarkoituksessa?
2. Olisitko hyötynyt vastaavanlaisesta oppaasta, kun aloit työskentelemään julkisten tarjouskilpailuiden parissa?
3. Sisältääkö opas riittävästi tietoa kattaen julkisten hankintojen perusteet?
4. Onko opas selkeä?
5. Onko opas sopivan pituinen?
6. Onko oppaan sisältö loogisessa järjestyksessä?

Edellä mainittujen kysymysten lisäksi haastateltavat saivat antaa oppaasta avointa palautetta tekijälle.

Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että opasta voidaan hyödyntää perehdytystarkoituksessa. Lisäksi lukuun ottamatta yhtä haastateltavaa, kaikki

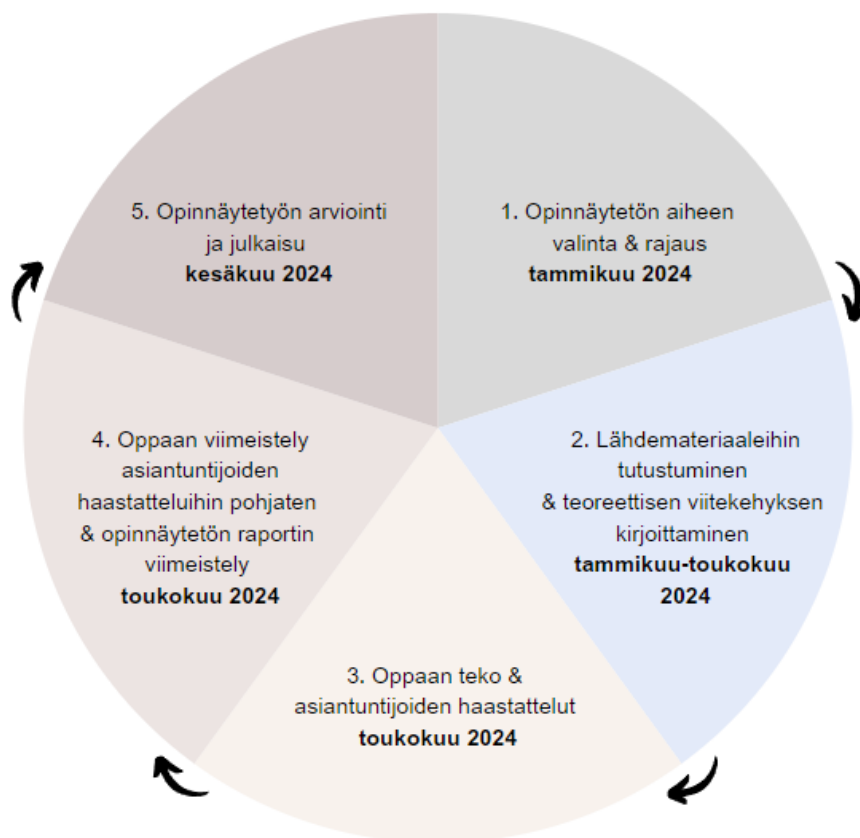
kokivat, että he olisivat hyötäneet vastaavanlaisesta oppaasta, kun he alkoivat työskentelemään julkisten tarjouskilpailuiden parissa. Haastateltava, joka oli erimieltä asiasta, koki oppaan sisällön liian raskaana ja sen vuoksi näki, että opas olisi jäänyt hyödyntämättä, ellei sen sisältöä tiivistä lopulliseen versioon.

Haastattelujen perusteella opas koettiin myös selkeänä kokonaisuutena, jossa aihepiirit ovat esitetty loogisessa järjestyksessä. Oppaan visuaalinen ilme puolestaan koettiin miellyttäväksi. Yhden haastateltavan palautteen perusteella oppaan värimaailma koettiin tulostamisen näkökulmasta haastavana. Opas on lähtökohtaisesti tuotettu käytettäväksi sähköisessä muodossa muun muassa ekologisuuden näkökulma huomioon ottaen. Näin tekijä ei lähtenyt tämän palautteen perusteella tekemään isompia muutoksia oppaan värimaailmaan tai visuaaliseen ilmeeseen.

Oppaan pituudesta oltiin useampaa eri mieltä; yksi haastateltava koki oppaan liian pitkänä ja yksi liian lyhyenä. Oppaan liian pitkänä kokenut haastateltava olisi tiivistänyt oppaan sisältöä entisestään ja liian lyhyenä kokenut puolestaan vielä syventänyt oppaan sisältöä etenkin julkisen hankinnan taustatekijöiden näkökulmasta. Kaksi muuta haastateltavaa kokivat oppaan sopivan pituisena. Tekijä päätyi tiivistämään oppaan ensimmäistä kappaletta saadun palautteen perusteella, jotta etenkin lakiin keskittyvää tekstiä saatiin kevennettyä.

Lisäksi saadun avoimen palautteen perusteella tehtiin vielä pieniä visuaalisia ja sisällöllisiä tarkennuksia, korjauksia ja muutoksia. Opas muokattiin lopulliseen versioonsa saadun palautteen pohjalta. Opas löytyy liitteestä 1.

Oheinen kuva havainnollistaa opinnäytetyön etenemistä kevään ja kesän 2024 aikana:

Kuva 4. Opinnäytetyön aikataulu

Opinnäytetyöprosessi sisälsi useamman ohjauskeskustelun ohjaavan opettajan kanssa kevään 2024 aikana. Viimeistely opinnäytetyön raportti ja opas lähetettiin ohjaavalle opettajalle kommentoitavaksi toukokuun 2024 lopussa, jonka jälkeen opinnäytetyön kokonaisuus viimeisteltiin. Tämän jälkeen opinnäytetyö lähetettiin arvioitavaksi. Opinnäytetyöprosessi alkoi tammikuussa 2024 ja päättyi kesäkuussa 2024.

6.4 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyössä on noudatettu suomalaisen tiedeyhteisön tunnistamia toimintatapoja, joita ovat rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023.)

Lisäksi opinnäytetyössä hyödynnetty toiminnalliseen opinnäytetyöhön sopivia eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä.

(Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023.)

Opinnäytetyön lähteet on pyritty valikoimaan huolellisesti, kiinnittäen erityistä huomiota niiden luotettavuuteen ja ajantasaisuuteen etenkin oppaan sisältöön hyödynnettävien lähteiden osalta. Opinnäytetyössä on pyritty sellaiseen kirjoitusasuun, jossa lähteistä saatu tieto on tuotettu mahdollisimman oikeellisessa muodossa. Opinnäytetyön lähdeviittauksissa ja lähdemerkinnöissä on noudatettu tutkimuseettisen neuvottelukunnan hyvän tieteellisen käytännön mukaista toimintatapaa eli kunnioitettu muiden tekemää työtä viittaamalla heidän julkaisuihinsa asianmukaisella tavalla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023). Lisäksi lähdeviittauksissa ja lähdemerkinnöissä on otettu huomioon Turun ammattikorkeakoulun lähdemerkintäohjeet.

Tämä opinnäytetyö ei ollut ihmiseen kohdistuva tutkimus, mutta oppaan palautteen antoon osallistuvien asiantuntijoiden kohdalla huomioitu osallistumisen vapaaehtoisuus (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 8). Lisäksi saatu palaute on saatettu sellaiseen muotoon, ettei yksittäisiä vastauksia tai haastateltavia voi tunnistaa. Palaute on tuotu rehellisesti opinnäytetyön raporttiin myös kritiikin ja kehitysehdotusten osalta.

Vaikka opinnäytetyö on tehty ilman toimeksiantajaa, on opinnäytetyöstä tehty opinnäytetyösopimus Turun ammattikorkeakoulun ja Arenen opinnäytetöiden eettisten ohjeistusten mukaisesti (Arene 2020, 6). Opinnäytetyö ei vaatinut eettistä ennakoarviointia, tutkimuslupia eikä sen teko vaatinut henkilötietojen käsittelyä (Arene 2020, 14).

6.5 Arviointi

Opinnäytetyöprosessi oli tekijän mielestä kokonaisuudessaan onnistunut. Aihealue oli tekijää kiinnostava ja lähtökohtaisesti tekijälle tuttu työnsä puolesta, joten etenkin ajankohtaisiin lähteisiin tutustuminen ja teoreettisen viitekehyksen rakentaminen oli mieluisaa. Tekijä oli jo ennen opinnäytetyöprosessin

aloittamista tutustunut oman työnsä ohella aihepiirin erilaisiin lähteisiin omasta mielenkiinnosta, joten aivan alusta ei tarvinnut lähteä liikkeelle.

Opinnäytetyön tekeminen ei itsessään ollut tekijälle uutta, mutta kovin erilaista tällä kertaa, kun opinnäytetyöprosessi toteutettiin kokopäivätyön ja aktiivisen kilpaurheilukauden ohella. Tämä vaati tekijältä erityistä aikataulutusta ja suunnittelua, jotta opinnäytetyö saatiin etenemään halutussa aikataulussa. Lopulta aikataulua saatiin jopa vauhditettua ennalta suunnitellusta, josta tekijä on erityisen ylpeä. Opinnäytetyöprosessissa oli tärkeää ottaa välillä etäisyyttä tuotoksiin ja pysähtyä tarkastelemaan kokonaisuutta. Tämän avulla oli helpompi hahmottaa opinnäytetyön ajankohtainen tilanne ja tarvittaessa ohjata tekemistä oikeaan suuntaan sekä tehdä tarvittavia korjauksia.

Toiminnallinen opinnäytetyö oli tekijälle mielekäs muoto toteuttaa opinnäytetyö. Se kuitenkin vaatii toteutusmuotona tekijältään paljon resursseja ja suunnittelua, kun pitää työstää kahta erillistä tuotosta samanaikaisesti ja huolehtia, että niiden sisällöt ovat yhtenäiset. Raskain vaihe opinnäytetyössä oli oppaan teko ja viimeistely haastatteluiden pohjalta. Tekijä halusi toteuttaa oppaan Canvalla, vaikka ei ollutkaan käyttänyt sitä aikaisemmin. Uuden ohjelman käytön opettelu vei aikaa, mutta sen avulla päästiin tekijän näköiseen ja visuaalisesti miellyttävään lopputulokseen. Tekijä koki haastattelut ehdottoman tärkeänä osana opinnäytetyöprosessia, sillä niiden pohjalta saatiin arvokasta tietoa oppaan kehittämistä varten. Mikäli aikataulu olisi ollut joustavampi, olisi tekijä voinut toteuttaa vielä toisen haastattelukierroksen oppaan viimeistellystä versiosta sekä pyytää palautetta erityisesti oppaan kohderyhmältä eli sellaisilta henkilöiltä, joille julkisiin tarjouskilpailuihin osallistuminen ja julkisten hankintojen perusteet ovat vielä uutta.

Opinnäytetyöprosessi syvensi tekijän osaamista tiedon hakuun, tiedon käsittelyyn ja oppaan tekoon liittyen. Vaikka aihepiiri oli tekijällä entuudestaan tuttu, syvensi erilaisten lähteiden läpikäynti tekijän asiantuntemusta entisestään.

7 Lopuksi

Julkiset hankinnat ja tarjouskilpailut ovat tärkeitä sekä hankkivalle että tarjoavalle osapuolelle. Onnistuneet hankinnat ja tarjoukset vaativat molemmilta osapuolilta asiantuntijuutta ja perehtyneisyyttä aihealueeseen liittyen. Tämän vuoksi on tärkeää tuottaa tietolähteitä ja materiaaleja molempien osapuolten näkökulmasta.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa opas sosiaali- ja terveystalouden julkisten hankintojen perusteista yksityisten ja kolmannen sektorin palveluntuottajien tarpeisiin. Tavoitteena oli luoda kaikkien saatavilla olevaa materiaalia, joka lisää palveluntuottajien asiantuntijuutta aiheeseen liittyen. Oppaasta hyötyvät erityisesti ne palveluntuottajien ja alalla aloittaneiden uusien yritysten edustajat, joille julkisiin tarjouskilpailuihin osallistuminen on uutta. Opas on tarkoitettu hyödynnettäväksi esimerkiksi perehdytyksen tukena. Tekijä pystyy hyödyntämään omaa verkostoaan oppaasta tiedottamiseen ja oppaan käytön jalkauttamiseen työelämään.

Tekijä kokee, että opinnäytetyön tavoitteet saavutettiin oppaasta ja opinnäytetyöstä annetun palautteen ja itsearvioinnin perusteella. Jatkokehittämisehdotuksena oppaasta voisi tehdä version, jota päivitetään tarpeen mukaan lainsäädännön ja muiden ohjeistusten päivittyessä. Lisäksi palveluntuottajille voisi järjestää oppaan sisältöön pohjautuvan tai muuten aihepiiriin liittyvän koulutustilaisuuden.

Aihealuetta olisi jatkossa myös mielekästä tutkia tarkemmin palveluntuottajien näkökulmasta: Minkälaisina julkiset tarjouskilpailut ja niihin osallistuminen nähdään palveluntuottajien puolelta? Minkälaista koulutus- ja osaamis pohjaa kilpailutuksiin osallistuminen vaatii palveluntuottajien edustajilta ja kuinka ja kenen toimesta tätä voitaisiin tukea entistä paremmin?

Lähteet

Airaksinen, A. 2021. Markkinavuoropuhelu on vapaaehtoista, mutta kannattaako sitä jättää väliin? Viitattu 30.4.2024.

<https://www.hansel.fi/blogi/2021/05/18/markkinavuoropuhelu-vapaaehtoista-mutta-kannattako-sita-jattaa-valiin/>

Arene. 2020. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset.

Viitattu 17.5.2024. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf? t=1578480382>.

Carbonara, N. & Pellegrino, R. 2018. Fostering innovation in public procurement through public private partnership. Journal of Public Procurement. Vol. 18 No. 3.

Viitattu 25.5.2024. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JOPP-09-2018-016/full/html>

Cloudia. Tervetuloa Tarjouspalveluun! 2024. Viitattu 4.5.2024.

<https://tarjouspalvelu.fi/Default/Index>

Elinkeinoelämän keskusliitto. n.d. Julkiset hankinnat. Viitattu 17.1.2024.

<https://ek.fi/tavoitteemme/yrityslainsaadanto/julkiset-hankinnat/>

Eskola, S.; Kiviniemi, E.; Krakau, T. & Ruohoniemi E. 2017. Julkiset hankinnat. E-kirja Alma Talent-kirjapalvelussa. 3., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.

Vaatii kirjautumisen palveluun. Viitattu 20.1.2024. [https://verkkokirjahylly-](https://verkkokirjahylly-almatalent-)

[fi.ezproxy.turkuamk.fi/teos/BAXBBXATCBHEC#/kohta:12\(\(20\)\(\(a0\)SOSIAALI-\(\(20\)JA\(\(20\)TERVEYSPALVELUIDEN\(\(20\)SEK\(\(c4\)\(\(20\)MUIDEN\(\(20\)ERITYISTEN\(\(20\)PALVELUHANKINTOJEN\(\(20\)KILPAILUTTAMINEN\(\(20\):12.1\(\(20\)So siaali-\(\(20\)ja\(\(20\)terveyspalveluihin\(\(20\)ja\(\(20\)muihin\(\(20\)erityisiin\(\(20\)palveluihin\(\(20\)sovellettavat\(\(20\)s\(\(e4\)\(\(e4\)nn\(\(f6\)t\(\(20\)/piste:b6272](https://www.ezproxy.turkuamk.fi/teos/BAXBBXATCBHEC#/kohta:12((20)((a0)SOSIAALI-((20)JA((20)TERVEYSPALVELUIDEN((20)SEK((c4)((20)MUIDEN((20)ERITYISTEN((20)PALVELUHANKINTOJEN((20)KILPAILUTTAMINEN((20):12.1((20)So siaali-((20)ja((20)terveyspalveluihin((20)ja((20)muihin((20)erityisiin((20)palveluihin((20)sovellettavat((20)s((e4)((e4)nn((f6)t((20)/piste:b6272)

Hakuvahdin tekeminen. 2021. Hilma- Hankintailmoitukset. Viitattu 1.5.2024
<https://www.youtube.com/watch?v=5SajvzSP-I&t=25s>

Hansel. 2023. Julkiset hankinnat ja kilpailutukset – Tietopaketti Hanselin tarjouskilpailuihin osallistuville toimittajille. Viitattu 11.5.2024.
https://www.hansel.fi/media/filer_public/7b/b4/7bb43bac-0bbb-471d-b401-1c980bb3f98b/tietopaketti_hanselin_tarjouskilpailuihin_osallistuville_0623.pdf

Hansel. n.d. Mikä on dynaaminen hankintajärjestelmä? Viitattu 11.2.2024.
<https://www.hansel.fi/hankintatietoa/dynaaminen-hankintajarjestelma-dps/>

Hilma. 2024, a. Hae hankintoja. Viitattu 3.4.2024.
<https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/search?top=75&cpv=85000000&type=ContractNotices&type=NationalNotices&of=datePublished&od=desc&m=0&eformNr&oldNr>

Hilma. 2024, b. Näin haet hankintoja. Viitattu 5.5.2024.
<https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/search?top=75&type=ContractNotices&type=NationalNotices&type=PriorInformationNotices&type=ContractAwardNotices%7CModification&of=datePublished&od=desc&m=0&eformNr&oldNr>

Joudyian, N.; Doshmangir, L.; Mahdavi, M.; Sadegh Tabrizi, J. & Sergeevich Gordeev, V. 2020. Public-private partnerships in primary health care: a scoping review. BMC Health Services Research. Vol. 21, No 4. Viitattu 22.5.2024.
<https://link.springer.com/article/10.1186/s12913-020-05979-9#Sec6>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2016. Avoin menettely. Viitattu 11.2.2024. <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/eu-hankintamenettelyt/avoin-menettely>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2016. EU-hankintamenettelyt. Viitattu 13.2.2024. <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/eu-hankintamenettelyt>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2018. Sote-hankintamenettely. Viitattu 13.2.2024. <https://www.hankinnat.fi/sote-hankinta/sote-hankintamenettely>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2020. Markkinakartoitus. Viitattu 25.1.2024. <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/suunnittelu-ja-valmistelu/markkinakartoitus>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2022. Dynaaminen hankintajärjestelmä. Viitattu 11.2.2024. <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/eu-hankintamenettelyt/dynaaminen-hankintajarjestelma>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2022. Hankintamenettelyt. Viitattu 17.1.2024. <https://www.hankinnat.fi/erityisalat/hankintamenettelyt>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2023. HILMA. Viitattu 31.3.2024. <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/ilmoittaminen/hilma>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, a. Mikä on julkinen hankinta? Viitattu 5.4.2024 <https://www.hankinnat.fi/mika-julkinen-hankinta/mika-julkinen-hankinta>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, b. CPV-koodit. Viitattu 5.4.2024. <https://www.hankinnat.fi/muut-hankinnat/liitteen-e-hankinta/liitteen-e-cpv-koodit>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, c. Liitteen E CPV-koodit. Viitattu 5.4.2024. <https://www.hankinnat.fi/muut-hankinnat/liitteen-e-hankinta/liitteen-e-cpv-koodit>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, d. Liitteen E palveluiden hankintamenettely. Viitattu 25.3.2024. <https://www.hankinnat.fi/muut-hankinnat/liitteen-e-hankinta/sote-hankintamenettely>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, e. Jälki-ilmoitus. Viitattu 6.4.2024. <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/ilmoittaminen/jalki-ilmoitus>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, f. Menettelytekniikat. Viitattu 31.3.2024 <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/menettelytekniikat>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, g. Puitejärjestelyt. Viitattu 7.4.2024. <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/menettelytekniikat/puitejarjestelyt>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, h. Pienhankinnat. Viitattu 9.4.2024. <https://www.hankinnat.fi/mika-julkinen-hankinta/pienhankinnat>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, i. Palvelujen käyttäjien tarpeiden huomioiminen sote-hankinnoissa. Viitattu 30.4.2024.

<https://www.hankinnat.fi/muut-hankinnat/liitteen-e-hankinta/palvelujen-kayttajien-tarpeiden-huomioiminen-sote-hankinnoissa>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, j. Korjausilmoitus. Viitattu 1.5.2024 <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/ilmoittaminen/korjausilmoitus>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, k. Pienhankinnat. Viitattu 12.5.2024. <https://www.hankinnat.fi/muut-hankinnat/pienhankinnat#Muutoksenhaku>

Kestävät hankinnat elinvoimaisuuden lisääjänä. n.d., a. Käy tarjouspyyntö huolellisesti läpi. Viitattu 5.4.2024.

<https://www.kideve.fi/hankintaopas/tarjoaja/onnistuneen-tarjouksen-sisalto/kay-tarjouspyynto-huolellisesti-lapi/>

Kestävät hankinnat elinvoimaisuuden lisääjänä. n.d., b. Parhaan hankintamenettelyn valinta. Viitattu 4.5.2024.

<https://www.kideve.fi/hankintaopas/kilpailutuksen-toteuttaja/hankintojen-kynnysarvot-ja-hankintamenettelyt/parhaan-hankintamenettelyn-valinta/>

Kostamo, P.; Airaksinen, T. & Vilka, H. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi; opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. E-kirja Ellibs-kirjastopalvelussa. Helsinki: Art House. Vaatii kirjautumisen palveluun. Viitattu 11.5.2024.

<https://www.ellibslibrary.com/book/9789518849110>

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 29.12.2016/1397

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021

Oiva, M. 2017. Eri sisältölajit, osa 2: koukuttava opas. Viitattu 19.5.2024.

<https://www.differo.fi/blogi/eri-sisaltolajit-osa-2-koukuttava-opas>

Opetushallitus. 2012. Laatus E-Oppimateriaaleihin – E-oppimateriaalit opetuksessa ja oppimisessa. Viitattu 17.5.2024.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/144415_laatus_e-oppimateriaaleihin_2.pdf

Pekkala, E.; Pohjonen, M.; Huikko, K. & Ukkola, M. 2022. Hankintojen kilpailuttaminen ja sopimusehdot. 11., uudistettu painos. Tietosanoma.

Pitkänen, V. 2023. Kilpailu ja julkiset hankinnat terveystaloudessa.

Sosiaalilääketieteen aikakauslehti. Vol. 60, No 3. Viitattu 30.4.2024

<https://journal.fi/sla/article/view/130281/85292>

Salonen, K.; Eloranta, S.; Hautala, T. & Kinos, S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 108. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 19.5.2024. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2023. Yksityiset sosiaali- ja terveystaloudellisten tuottajat. Viitattu 4.5.2024. <https://stm.fi/yksityiset-sotepalvelut>

Teittinen, H. 2019. Julkinen hankinta on kuuma puheenaihe. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Viitattu 30.4.2024.

<https://www.theseus.fi/handle/10024/226958>

Terveystalouden ja hyvinvoinnin laitos. 2023. Hankinnan vaiheet ja hankintamenettelyt. Viitattu 17.1.2024.

<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/vammaispalvelujen-kasikirja/johtaminen-valvonta-ja-tilastot/vammaispalvelujen-hankinta/hankinnan-vaiheet-ja-hankintamenettelyt>

Tukiainen, J.; Baulia, S. & Matinheikki, J. 2023. Hyvinvointialueiden julkiset hankinnat tarvitsevat lisää kilpailua. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. VATT Policy Brief 2/2023. Viitattu 20.1.2024.

<https://www.sttinfo.fi/data/attachments/00559/498ad7ae-3f4f-4012-b103-5ad93b511fca.pdf>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2019:3. Viitattu 17.5.2024.

https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarviointin_ohje_2019.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK).

Viitattu 17.5.2024. <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>

Työ- ja elinkeinoministeriö. n.d. Julkiset hankinnat ovat säädelyjä. Viitattu

17.1.2024. <https://tem.fi/julkiset-hankinnat>

Valtiokonttori. 2024. Hankintojen arvo. Viitattu 30.4.2024

<https://www.tutkihallintoa.fi/julkiset-hankinnat/hankintojen-arvo/>

Valtionvarainministeriö. 2023. Kynnysarvot ja hankinnoista ilmoittaminen.

Viitattu 30.1.2024. <https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/info/kynnysarvot>

Valtiovarainministeriö. 2021. CPV-koodit. Viitattu 31.3.2024.

<https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/info/cpv>

Valtiovarainministeriö. 2022. Hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat vuodelle

2023 on päivitetty. Viitattu 1.5.2024 <https://vm.fi/-/hyvinvointialueiden-rahoituslaskelmat-vuodelle-2023-on-paivitetty>

Valtiovarainministeriö. 2023. Julkisten hankintojen käsikirja 2023.

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:60. Viitattu 20.1.2024.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165114/VM_2023_60.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vantaa. 2024. Hankinnat. Viitattu 9.5.2024. <https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/talous-ja-strategia/hankinnat>

Voutilainen, T. & Määttä, K. 2023. Julkisten hankintojen sääntely. E-kirja Kauppakamaritieto-kirjapalvelussa. 3., uudistettu painos. Viro: Meedia Zone OÜ. Vaatii kirjautumisen palveluun. Viitattu 20.1.2024.

[https://kauppakamaritieto-fi.ezproxy.turkuamk.fi/ammattikirjasto/teos/julkisten-hallintojen-saantely-3-painos#kohta:1\(\(20\)Julkiset\(\(20\)hankinnat\(\(20\)\(\(2013\)\(\(20\)yksityis-\(\(20\)ja\(\(20\)julkisoikeutta\(:1.1\(\(20\)Hankinnan\(\(20\)osapuolet\(\(20\)ja\(\(20\)julkisen\(\(20\)hankinnan\(\(20\)k\(\(e4\)site](https://kauppakamaritieto-fi.ezproxy.turkuamk.fi/ammattikirjasto/teos/julkisten-hallintojen-saantely-3-painos#kohta:1((20)Julkiset((20)hankinnat((20)((2013)((20)yksityis-((20)ja((20)julkisoikeutta(:1.1((20)Hankinnan((20)osapuolet((20)ja((20)julkisen((20)hankinnan((20)k((e4)site)

Yrittäjät. n.d. Julkiset hankinnat ja tarjouskilpailut. Viitattu 1.5.2024

<https://www.yrittajat.fi/tietopankki/kasvu-ja-kehitys/julkiset-hankinnat-ja-tarjouskilpailut/#pienhankinnat>

Opas

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN JULKISET HANKINNAT

Opas palveluntuottajille

Meini Kärnä

2024

TURUN
AMMATTIKORKEAKOULU

JOHDANTO

Tämä opas on tarkoitettu sosiaali- ja terveystalvveluiden julkisten hankintojen perusteista kiinnostuneille yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajille.

Oppaan sisältö on kohdennettu erityisesti niille palveluntuottajien edustajille, joille julkisiin tarjouskilpailuihin osallistuminen on uutta. Opasta voidaan hyödyntää esimerkiksi perehdytyksen tukena.

Opas on tuotettu osana YAMK-opinnäytetyötä ja sen sisältö on tehty hyödyntäen opinnäytetyön teoreettista viitekehystä, joka perustuu aihepiirin ajankohtaisiin ja luotettaviin lähteisiin.

SISÄLLYSLUETTELO

1
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN
JULKISET HANKINNAT

2
HANKINTAILMOITUKSET

3
TARJOUSKILPAILUN KESKEISET
VAIHEET

4
HANKINTAMENETTELYT

5
LÄHTEET

1

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN JULKISET HANKINNAT

YLEISTÄ JULKISISTA HANKINNOISTA

Julkisilla hankinnoilla tarkoitetaan palvelu-, tavara- ja rakennusurakkahankintoja, joita julkisen sektorin hankintayksiköt tekevät oman organisaationsa ulkopuolelta julkisilla varoilla.

Julkisen hankinnan osapuolia ovat **hankintayksikkö tai hankintayksiköt** ja **ehdokkaat, tarjoajat tai toimittajat**:

Hyvinvointialueet ovat merkittävimpiä hankintalain piirissä toimivia sosiaali- ja terveyspalveluita hankkivia julkisia hankintayksiköitä, sillä kyseisten palveluiden järjestäminen vaatii näin suurilta organisaatioilta paljon ulkoisten resurssien kuten palveluiden, tuotteiden ja materiaalien käyttöä. Hyvinvointialueiden lisäksi sosiaali- ja terveys-palveluita hankkivia julkisia hankintayksiköitä ovat esimerkiksi Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) ja Kansaneläkelaitos (Kela).

Toimittajalla tarkoitetaan esimerkiksi yksityistä yritystä tai kolmannen sektorin toimijaa, joka tarjoaa markkinoilla tavaroita, palveluita, rakennustyötä tai rakennusurakoita. **Tarjoajat** ovat puolestaan toimittajia, jotka ovat jättäneet tarjouksen ja **ehdokkaat** toimittajia, jotka ovat ilmoittaneet halukkuutensa osallistua esimerkiksi rajoitettuun menettelyyn, neuvottelumenettelyyn tai suora-hankintaan. Edellä mainittuja hankintamenettelyjä käsitellään tarkemmin luvussa 4.

Tässä oppaassa ehdokkaasta, tarjoajasta ja toimittajasta käytetään selkeyden vuoksi nimikettä **palveluntuottaja**.

JULKISTEN HANKINTOJEN LAINSÄÄDÄNNÖSTÄ

Julkiset hankinnat tulee toteuttaa noudattaen kansallisia hankintalakeja ja EU:n hankintadirektiivejä. Julkisten hankintojen ja käyttöoikeussopimusten lain 1:2:ssa määritellään hankintalain tavoitteet, jotka ovat:

- tehostaa julkisten varojen käyttöä
- edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä
- turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa

Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen. Hankinnat on lisäksi pyrittävä järjestämään siten, että pienet ja keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin.

Hankintalaki soveltuu silloin, kun hankinnan ennakoitu arvo ylittää lain määrittelemän kynnysarvon. Kynnysarvot alittavissa hankinnoissa eli pienhankinnoissa on pyrittävä puolestaan huomioimaan hankinnan kokoon ja laajuuteen nähden riittävä avoimuus ja syrjimättömyys.

Julkisia hankintoja koskee seuraavat yleiset periaatteet, joista on säädetty julkisten hankintojen ja käyttöoikeussopimusten lain 1:3.1:ssä:

- Hankintayksikköjen on kohdeltava hankintamenettelyyn osallistuvia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi.
- Hankintayksikköjen tulee toimia avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Suhteellisuudella voidaan tarkoittaa esimerkiksi sitä, että hankinnan toimintamallit ja vaatimukset suhteutetaan hankinnan luonteeseen ja arvoon.

Edellä mainitut periaatteet on otettava huomioon kaikissa hankintamenettelyn vaiheissa ja ne ovat hankintamenettelyn läpileikkaavia velvollisuuksia ja vaatimuksia.

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN HANKINTOJEN LAINSÄÄDÄNNÖSTÄ

Sosiaali- ja terveyspalvelut kuuluvat julkisten hankintojen ja käyttöoikeussopimusten lain Liitteen E hankintoihin, joihin kuuluu sosiaali- ja terveyspalvelut sekä muut erityiset palveluhankinnat. Hankintalain alaisia sosiaali- ja terveyspalveluita ovat:

- terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut sekä niihin liittyvät palvelut
- sosiaalialan, terveydenhuollon, koulutuksen ja kulttuurin hallintopalvelut
- lain piiriin kuuluvat pakollisen sosiaaliturvan palvelut sekä sosiaalietuuspalvelut.

Hankinnat ovat hankintalain piirissä silloin, kun hankinnan ennakoitu arvo ylittää palvelulajeittain määräytyvät kansalliset kynnsarvot. Sosiaali- ja terveyspalveluiden kansallinen kynnsarvo on 400 000 euroa.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden hankinnoissa hankintayksiköiden toimintaa ohjaa julkisten hankintojen ja käyttöoikeussopimusten lain 1 osa, 3 osan luvun 12 pykälät (joissa on viittauksia 2 osan pykäliin), 4 osa sekä Liite E.

Hankintalain 12:108:ssa määritellään, että hankinnoissa on otettava huomioon seuraavia palveluun liittyviä tekijöitä: laatu, jatkuvuus, esteettömyys, kohtuuhintaisuus, saatavuus, kattavuus, käyttäjäryhmien erityistarpeet, käyttäjien osallistuminen, käyttäjien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen ja innovointi.

Lisäksi palvelun käyttäjien yksilöllisten, pitkäaikaisten ja toistuvien hoito- ja sosiaalipalveluiden turvaamiseksi on otettava huomioon käyttäjien erityistarpeet ja kuuleminen siten kuin muualla laissa säädetään. Mikäli hankinnan kohteena on pitkäkestoisia hoito- ja asiakassuhteita koskeva palvelu, hankinnassa on määritettävä sopimusten ehdot ja kesto siten, ettei palvelun käyttäjille muodostu kohtuuttomia tai epätarkoituksenmukaisia seurauksia.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden hankinnoissa on huomioitava myös kyseistä palvelua koskeva muu lainsäädäntö esimerkiksi erikoissairaanhoidonlaki (1062/1989) ja **hyvinvointialueiden** on noudatettava lakia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, jonka 3 luvussa on yksityiseltä palveluntuottajilta tehtäviä hankintoja koskevia määräyksiä

PIENHANKINNAT

Pienhankinnoiksi kutsutaan **kansalliset kynnyсарvot alittavia hankintoja**, jotka ovat hankintalain soveltamisen ulkopuolella ja näin ollen ne voidaan toteuttaa kevyempiä menettelyjä hyödyntäen.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö hankintayksiköiden tulisi kilpailuttaa pienhankintoja ja hankintayksikön tulee myös pienhankintoja suunnitellessa muistaa avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteet.

Käytännössä pienhankinnat kilpailutetaan hankintayksikön omien hankintaohjeiden, toimintasääntöjen ja määräysten mukaisesti. Hankintayksiköt määrittelevät usein hankintaohjeissaan pienhankintarajan, jonka ylittävät hankinnat tulee kilpailuttaa kevyesti ja alittavat hankinnat voidaan hoitaa hankintayksikössä suoraan niin sanotusti tilauksina. Esimerkki pienhankintojen kilpailuttamiseen soveltuvasta keinosta on pyytää kirjallinen tarjous muutamalta palveluntuottajalta.

Pienhankintoja voidaan kuitenkin kilpailuttaa myös sähköisten kilpailutusjärjestelmien kautta. Hankintayksiköt voivat julkaista omia hankintaohjeistuksiaan verkkosivuillaan, jolloin kilpailutuksissa sovelletut periaatteet saatetaan myös palveluntuottajien tietoon.

Sosiaali- ja terveystalveluiden kansallinen kynnyсарvo on varsin korkea, joten pienhankinnaksi luettelut hankinnat saattavat olla todellisuudessa euromäärältään hyvinkin suuria hankintoja.

2

HANKINTAILMOITUKSET

MISSÄ HANKINTAILMOITUKSIA VOI SEURATA?

Kansallisen kynnyksarvon ylittävissä sosiaali- ja terveystalvveluiden hankinnoissa hankintayksikön tulee julkaista hankintailmoitus **Hilmassa**. Hilma-ilmoituksen jälkeen hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen myös muissa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten esimerkiksi omilla verkkosivuillaan. Hilmassa voi julkaista myös ilmoituksia pientankinnoista.

Hilma on maksuton ja sähköinen ilmoituskanava, jossa julkiset hankintayksiköt ilmoittavat hankinnoistaan ja palveluntuottajat puolestaan saavat reaaliaikaista tietoa käynnissä olevista ja tulevista hankinnoista. Hilma on näin ollen tärkeä työkalu palveluntuottajille ja Hilma-ilmoituksia on hyvä seurata aktiivisesti. Hilma löytyy osoitteesta www.hankintailmoitukset.fi

Hankintoihin liittyviä ilmoituksia voi seurata **CPV-koodien** tai hakusanojen avulla Hilmassa. CPV-koodit ovat Euroopan Unionin komission valikoimia liiketoimintasektoreita kuvaavia koodeja. **CPV-koodilla hakeminen antaa usein laajempia tuloksia, jolla voidaan varmistaa se, ettei mahdollisesti kiinnostavia hankintoja jää haun ulkopuolelle. CPV-koodi on hyvä valita ylemmältä tasolta esimerkiksi Terveystalvvelut ja sosiaalitoimen palvelut (85000000)**. Virallinen luettelo sosiaali- ja terveystalvveluiden CPV-koodeista löytyy hankintalaista sekä Hilmosta.

Palveluntuottajat voivat tehdä itselleen esim. hakusanoihin tai CPV-koodeihin perustuvan hakuvahdin rekisteröitymällä palveluun, joka valvoo julkaistavia ilmoituksia ja lähettävät valittujen hakukriteerien mukaisista hankinnoista ilmoituksen sähköpostiin viimeisen vuorokauden aikana julkaistuista uusista ilmoituksista.

HILMASSA ON SEURAAVAT KOLME PÄÄKATEGORIAA JULKISTEN HANKINTOJEN ILMOITUKSIEN HAKUA VARTEN

1. ENNAKKOILMOITUS

Ennakkoilmoitus on hankintayksikön tekemä vapaaehtoinen ilmoitus yhdestä tai useammasta seuraavien kuukausien aikana toteutettavasta hankinnasta. Sen avulla hankintayksikkö voi antaa palveluntuottajille alustavaa tietoa tulevista hankinnoista. Ennakkoilmoitukset voivat olla myös **tietopyyntöjä** tai **kutsuja markkinavuoropuheluun**, joista kerrotaan tarkemmin luvussa 3.

2. HANKINTAILMOITUS

Hankintailmoituksella tarkoitetaan ilmoitusta, joka kertoo hankinnan aloittamisesta sekä sisältää olennaiset tiedot hankinnasta. Hankintailmoitus toimii pyyntönä lähettää tarjous tai osallistumishakemus hankintailmoituksessa ja muissa hankinta-asiakirjoissa määritetyllä tavalla.

Tarjouspyynnöllä tarkoitetaan hankintayksikön pyyntöä jättää tarjous. Tarjouspyynnöllä määritellään hankinnan kohde ja sisältö sekä annetaan ohjeet tarjouksen laatimista varten. Lisäksi siinä määritellään tarjoajan soveltuvuutta koskevat vähimmäisvaatimukset, hankinnan kohdetta koskevat vaatimukset, kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet, vertailuperusteet sekä kaikki hankintamenettelyyn liittyvät tiedot, joilla nähdään olevan olennaista merkitystä. Hankintayksikön tulee laatia selkeä kirjallinen tarjouspyyntö, jonka perusteella palveluntuottajat voivat antaa vertailukelpoisia tarjouksia. Hankinnan kohde tulee olla kuvattuna tarjouspyynnöllä sellaisella tarkkuudella, että palveluntuottajat tietävät jo tarjouksia laatiessaan, että millä seikoilla on merkitystä tarjouskilpailua ratkaistaessa.

Osallistumispyynnöllä tarkoitetaan hankintayksikön pyyntöä palveluntuottajille osallistua esimerkiksi rajoitettuun menettelyyn, neuvottelumenettelyyn tai dynaamiseen hankintajärjestelmään. Eri hankintamenettelyistä kerrotaan tarkemmin luvussa 4.

Mikäli hankintayksikkö haluaa korjata hankintailmoitusta esimerkiksi siinä ilmenneiden virheiden vuoksi, voi se tehdä myös **korjausilmoituksen**. Hankintayksikkö tekee korjausilmoituksen korjaamalla jo julkaistua hankintailmoitusta, joten korjausilmoitukset tulevat Hilmassa näkyviin hankintailmoituksina.

Korjausilmoituksella informoidaan siitä, mitä hankintailmoitusta sillä korjataan ja miltä osin. Korjausilmoituksilla voidaan tehdä pieniä korjauksia hankinta-asiakirjoihin tarjousajan ollessa voimassa esimerkiksi liittyen kirjoitusvirheisiin, virheellisiin päivämääriin, tilausmääriin tai teknisiin määritelmiin. Mikäli hankintayksikön tulisi tehdä olennainen muutos hankintaan, tulee hankinta keskeyttää.

3. JÄLKI-ILMOITUS

Jälki-ilmoitusvelvollisuus koskee kansalliset kynnsarvot ylittäviä sosiaali- ja terveystalvveluiden hankintoja. Hankintayksikön tulee tehdä jälki-ilmoitus silloin, kun hankinnasta on tehty sopimus. Tällöin ilmoituksessa tiedotetaan muun muassa tarjouskilpailun voittajasta eli palveluntuottajasta, jonka kanssa hankintasopimus tehtiin. Jälki-ilmoitus tulee tehdä myös dynaamiseen hankintajärjestelmään perustuvasta hankintasopimuksen tekemisestä, puitejärjestelyn perustamisesta, keskeytetystä hankinnasta sekä suora hankinnasta. Mikäli jälki-ilmoitus koskee hankinnan keskeyttämistä, sen tulee sisältää keskeyttämisen perusteet. Lisäksi jälki-ilmoitus on ladattava sellaisista hankinnoista, joista on tehty ennakoilmoitus, mutta joka ei toteutunutkaan.

3

TARJOUSKILPAILUN KESKEISET VAIHEET

1. MARKKINAKARTOITUS

Hankintayksikkö voi halutessaan tehdä markkinakartoituksen osana hankinnan valmistelua sekä antaa tietoa palveluntuottajille tulevan hankinnan suunnitelmista ja vaatimuksista. Markkinakartoitukseen voidaan käyttää erilaisia keinoja ja muotoja, joista palveluntuottajia osallistavia vaihtoehtoja ovat: **tietopyyntö, markkinavuoropuhelu ja tekninen vuoropuhelu.**

Markkinakartoituksella pyritään selvittämään ajankohtaista tarjontaa, markkinoilla toimivia palveluntuottajia, näiden toimintamalleja ja ratkaisuvaihtoehtoja, yleistä hintatasoa ja halukkuutta osallistua hankintaan. Lisäksi sen avulla voidaan kartoittaa miten hankinnan kohde kannattaisi määritellä tarjouspyynnöllä tai keskustella hankinnan kohteen teknistä toteutusta edistävistä vertailuperusteista.

Markkinavuoropuhelu voidaan järjestää joko kahdenkeskeisinä tai yhteisinä tapaamisina hankintayksikön ja hankintaa koskevalla alalla toimivien palveluntuottajien välillä. Markkinavuoropuhelulla voidaan myös tarkoittaa tarjouspyyntömateriaalin lähettämistä kommentoitavaksi ja luettavaksi potentiaalisille palveluntuottajille. Hankintayksikkö voi täydentää tarjouspyyntömateriaalia saatujen kommenttien perusteella huolehtien kuitenkin siitä, että palveluntuottajien tasapuolinen kohtelu säilyy.

Tietopyynnöllä tarkoitetaan vapaamuotoista kyselyä, joihin potentiaalisia palveluntuottajia pyydetään vastaamaan. Tietopyynnön vastaukset ovat useimmiten suuntaa antavia eivätkä ne sido palveluntuottajia. Hankintayksikkö ei voi käyttää vastauksissa saamiaan tietoja hyväksi tarjouskilpailun vertailussa, elleivät kyseiset tiedot ilmene tarjouspyynnöltä ja tarjouksesta.

Kun hankintayksikkö pyytää potentiaalisilta palveluntuottajilta tarjouspyyntöluonnosta, kyseessä on **tekninen vuoropuhelu.** Teknisen vuoropuhelun avuin hankintayksikkö pyrkii saamaan tietoa hankinnan kohteen teknisestä kehyksestä, mutta on samalla edelleen vastuussa tarjouspyyntöasiakirjojen sisällön oikeellisuudesta. Tekninen vuoropuhelu on hyvä toteuttaa kirjallisessa muodossa.

Hankintayksikön on varmistettava, ettei palveluntuottajan osallistuminen hankinnan valmisteluun vääristä kilpailua siten, että hankinnan valmisteluun osallistunut palveluntuottaja saa sellaisen etulyöntiaseman, joka vaarantaa tasapuolisen ja syrjimättömän kilpailutilanteen.

**PALVELUNTUOTTAJIEN ON HYVÄ OSALLISTUA
MARKKINAVUOROPUHELUIHIN JA TEKNISIIN VUOROPUHELUIHIN
SEKÄ VASTATA TIETOPYYNTÖIHIN. NÄMÄ OVAT HYVIÄ VÄYLIÄ
VAIKUTTAA HANKINNAN SISÄLTÖÖN ESITTELEMÄLLÄ OMAA
TARJONTAA JA NÄKÖKULMIA.**

2. TARJOUSPYYNTÖ

Hankintayksikkö julkaisee tarjouspyynnön. Kuten luvussa 2 on todettu, kansallisen kynnsarvon ylittävissä sosiaali- ja terveyspalveluiden hankinnoissa hankintayksikön tulee julkaista hankintailmoitus Hilmassa.

Palveluntuottajan on tärkeää tutustua tarjouspyyntöön ja sen liitteisiin huolellisesti.

3. KYSYMYKSET JA VASTAUKSET

Hankintayksikkö pyytää yleensä palveluntuottajilta kysymyksiä tai lisätietoja, siltä varalta, että jokin kohta tarjouspyynnössä tai niiden liitteissä on epäselvä. Kysymysten avulla tarjouspyyntö selkeytyy palveluntuottajalle ja hankintayksiköllä on mahdollisuus korjata tarjouspyynnöstä löytyviä mahdollisia virheitä, mikäli niitä nousee palveluntuottajien esittämien kysymysten kautta.

Palveluntuottajilla on mahdollista esittää kysymyksiä vain tarjouspyynnössä ilmoitettujen kanavien kautta eli useimmiten sähköisessä järjestelmässä ilmoitettuun määräaikaan mennessä. Hankintayksikkö ei voi vastata muita kautta esimerkiksi puhelimitse tulleisiin kysymyksiin palveluntuottajien tasavertaisen kohtelun varmistamiseksi.

Kysymykset sekä niiden vastaukset annetaan tiedoksi kaikille ilman kysyjän nimeä tai tietoja. Hankintayksikkö voi vastata kysymyksiin joko kootusti esimerkiksi yhdellä tiedostolla tai kysymys kerrallaan. Kysymyksien vastaukset julkaistaan useimmiten sähköisessä järjestelmässä, jossa myös kysymykset on jätetty, mutta halutessaan hankintayksikkö voi järjestää tiedotus- tai informaatiotilaisuuden.

Palveluntuottaja ei voi myöhemmin vedota siihen, ettei ole ymmärtänyt jotakin tarjouspyynnön kohtaa, jos se ei ole käyttänyt hyväkseen mahdollisuutta kysyä tai pyytää lisätietoja epäselvyyttä aiheuttavista tarjouspyynnön materiaalien kohdista. Palveluntuottajan tulee myös tutustua kysymysten vastauksiin huolellisesti, sillä hankintayksikön antamat vastaukset määrittelevät usein tarkemmin tarjouspyynnön sisältöä tarkemmin esimerkiksi siten, että millä tavoin tiettyä tarjouspyynnön ehtoa tulkitaan.

4. TARJOUKSEN JÄTTÖ

Nykyisin hankintayksiköt käyttävät kilpailutuksissa pääsääntöisesti sähköisiä kilpailutusjärjestelmiä. Yleisimmin käytössä oleva kilpailutusjärjestelmä on Cloudian Tarjouspalvelu, josta palveluntuottajat pääsevät tutustumaan Cloudian kilpailutuspalvelua käyttävien organisaatioiden avoimena näkyviin julkaisuihin ja jättämään tarjouksia.

Tärkeää tarjousvaiheessa:

- Tutustu tarjouspyyntömateriaaleihin huolellisesti.
- Huomioi tarjouksessa tarkasti kaikki hankinnalle asetetut ehdot sekä liitä tarjoukselle kaikki vaaditut asiakirjat ja todistukset tai vaihtoehtoisesti pyydetty vakuutus siitä, että asetetut velvoitteet täyttyvät. Pyydettyjä liitteitä voivat olla esimerkiksi asiakirjat koskien soveltuvuusvaatimuksia, tilaajavastuulain mukaisia selvityksiä tai tiedot palveluntuottajan alihankkijoista.
- Älä lisää tarjoukselle mitään sellaista, jota tarjouspyynnössä ei ole vaadittu.
- Merkkää halutessasi tarjoukselle mahdolliset liikesalaisuudet. Ohjeet liikesalaisuuksien merkitsemistä varten löytyy tarjouspyynnöltä ja sähköisestä kilpailutusjärjestelmästä.
- Jos havaitset jätetyllä tarjouksella virheen, voi tarjousta vielä muokata ennen tarjousajan umpeutumista sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä (koskee Cloudian Tarjouspalvelua).
- Jätä tarjous hankintayksikön määrittelemää menettelyä käyttäen määräaikaan mennessä. **Erityisen tärkeää on huomioida, että tarjousten jättöaika on ehdoton eli tarjousten jättäminen myöhässä ei ole mahdollista!**

Palveluntuottajan tulee tarjouksessaan osoittaa, että tarjoamansa palvelut ovat tarjouspyynnön mukaisia. Palveluntuottaja siis vastaa tarjouksestaan ja siitä, että se on hankintayksikön asettamien vaatimusten mukainen. Mikäli tarjous ei ole tarjouspyynnön mukainen tai täytä kaikkia asetettuja vähimmäisvaatimuksia tai siitä puuttuu pakollisena vaadittuja tietoja, sitä ei voida hyväksyä. Jätetty tarjous on palveluntuottajaa sitova.

Tarjouksen täsmennys

Hankintayksikkö voi pyytää palveluntuottajaa täsmentämään tarjousta, mikäli tarjouksessa olevat tiedot tai asiakirjat ovat puutteellisia tai virheellisiä tai jotkut asiakirjat tai tiedot puuttuvat. Täsmennystä voidaan pyytää sellaisissa tilanteissa, kun kyseessä on epäolennainen puute, ristiriita tai virhe. Palveluntuottajan on hyvä reagoida tarjouksen täsmennyspyyntöön viipymättä sekä ilmoittaa ainoastaan ne asiat, joista pyydetään täsmennystä.

Täsmentämispyynnön mahdollisuus on hankintayksikön oikeus, mutta ei velvollisuus ja se voi koskea vain pienimuotoisia virheitä tai ristiriitoja eli esimerkiksi kokonaan uutta tarjousta ei ole mahdollista pyytää palveluntuottajalta.

5. HANKINTAPÄÄTÖS

Hankintayksikkö tekee hankinnasta kirjallisen ja perustellun hankintapäätöksen, jonka se antaa tiedoksi kaikille tarjouskilpailuun osallistuneille palveluntuottajille. Hankintayksikön tulee perustella hankintapäätöksessä syy parhaaksi valitulle tarjoukselle sekä miten se on arvioinut ja vertaillut saatuja tarjouksia ja miksi se on antanut eri tarjouksille eri vertailuperusteista tietyn pistemäärän tai sanallisen arvion.

Tarjouskilpailuun osallistunut palveluntuottaja voi halutessaan tehdä hankintapäätöksestä **oikaisuvaatimuksen hankintayksikölle** tai **valituksen markkinaoikeuteen**. Hankintayksikkö liittää hankintapäätökseen kirjallisen oikaisuohjeen ja valitusosoituksen markkinaoikeuteen. Valitusosoituksessa ohjeistetaan siitä, miten valitus tulee tehdä markkinaoikeudelle.

Mikäli kyseessä on **hankintamenettelyyn liittyvä virhe**, voi palveluntuottaja olla virheen oikaisemiseksi yhteydessä hankintayksikköön, jolloin hankintayksikkö voi tehdä tapahtuneesta virheestä hankintaoikaisun. Hankintaoikaisu voidaan tehdä myös hankintayksikön omasta aloitteesta.

Markkinaoikeuskäsittelyllä voidaan puolestaan korjata **hankintamenettelyssä mahdollisesti tapahtunut hankintalainsäädännön soveltamiseen liittyvä virhe**. Näin ollen markkinaoikeus käsittelee vain kansallisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja koskevia hankintaoikaisuja, ellei kyseessä ole hankintaoikaisu koskien väärin laskettu kynnysarvoa (pienhankintana toteutettu hankinta, jonka arvo on laskettu väärin ja olisikin todellisuudessa kynnysarvon ylittävä hankinta).

Palveluntuottajan tulee tehdä valitus 14 päivän kuluessa hankintapäätöksen tiedoksiannosta. Palveluntuottajan on ilmoitettava kirjallisesti hankintayksikölle hakevansa hankintapäätökseen muutosta markkinaoikeudesta. Tämä tulee tehdä viimeistään silloin, kun valitus toimitetaan markkinaoikeudelle.

6. SOPIMUS

Hankinnasta on tehtävä sopimus hankintapäätöksen ja odotusajan jälkeen. Sopimus ei synny hankintapäätöksen tiedoksiannon perusteella, vaan tekemällä erillinen kirjallinen sopimus. Sopimus tehdään lähtökohtaisesti sopimusluonnoksen pohjalta, joka hankintayksikkö on antanut palveluntuottajille tiedoksi tarjouspyynnön asiakirjoissa. Sopimukseen kirjataan kaikki ehdot ja tiedot, jotka hankinta edellyttää.

Sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden hankinnoissa on noudatettava pakollista 14 päivän odotusaikaa hankintapäätöksen tiedoksisaamisesta, mikäli hankinta ylittää kansallisen kynnyksiarvon. Lisäksi näissä hankinnoissa on myös automaattinen täytäntöönpanokielto. Tällä tarkoitetaan sitä, että hankintayksikkö ei saa tehdä hankintasopimusta, jos asia on viety valituksella markkinaoikeuteen käsiteltäväksi.

4

HANKINTAMENETTELYT

HANKINTAMENETTELYT

Hankintamenettelyllä tarkoitetaan hankintayksikön valitsemaa menettelyä ja tapaa, jonka mukaisesti julkinen hankinta toteutetaan. Sosiaali- ja terveystalouden kilpailutuksissa käytettäviä hankintamenettelyjä ei määritellä hankintalaissa, mutta hankintayksikön valitseman hankintamenettelyn tulee olla hankintalain yleisten periaatteiden mukainen. Tämä tarkoittaa sitä, että hankintayksiköllä on laaja harkintavalta sen suhteen, minkälaista menettelyä se haluaa käyttää kunkin hankinnan kilpailuttamisessa. Hankintayksikkö voi käyttää samanlaisia hankintamenettelyjä, kuin EU-kynnysarvot ylittävissä kilpailutuksissa, vuoden 2007 hankintalain mukaisia kansallisia menettelyjä tai halutessaan mukauttaa niitä tai käyttää sellaista menettelyä, jonka se on itse määritellyt.

Seuraavat kuvaukset ovat **pääpiirteittäisiä** kuvauksia erilaisista hankintamenettelyistä EU-hankintamenettelyiden pohjalta, joiden avulla saa käsityksen siitä, miten erilaiset hankintamenettelyt lähtökohtaisesti eroavat toisistaan. Tämän vuoksi esimerkiksi EU-hankintamenettelyjä koskevat määräajat ja tarjoajien vähimmäismääriä koskevat tiedot on jätetty pois.

**ON TÄRKEÄÄ OTTAA HUOMIOON, ETTÄ
HANKINTAYKSIKKÖ VOI MÄÄRITELLÄ
KÄYTTÄMÄNSÄ HANKINTAMENETTELYN ITSE
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN HANKINNOISSA.
TÄMÄN VUOKSI KULLOINKIN KÄYTÖSSÄ OLEVA
HANKINTAMENETTELY JA SEN SISÄLTÄMÄT
TOIMINTAMALLIT TULEE TARKISTAA
HANKINTAILMOITUKSESTA.**

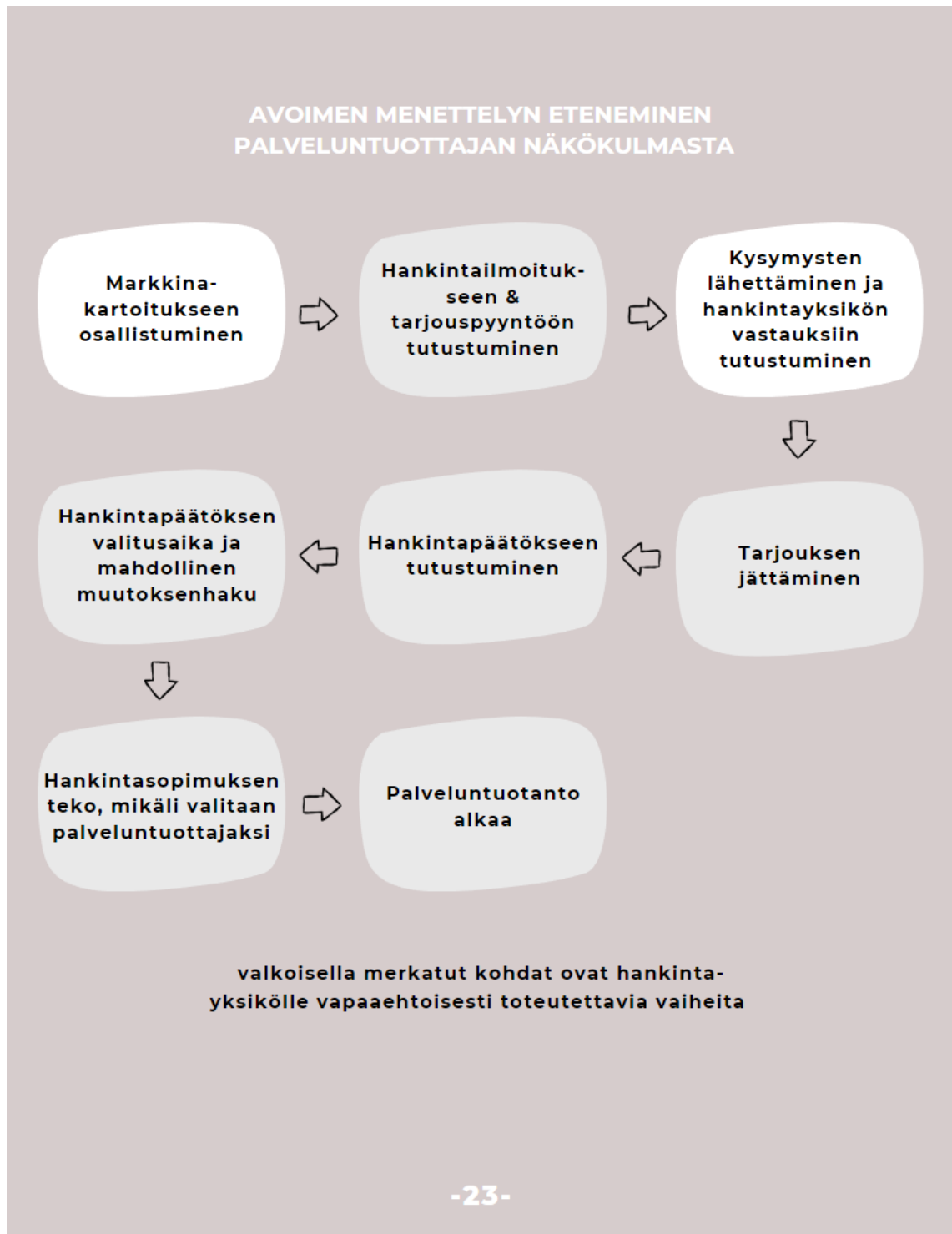

Avoin menettely

- Tavanomaisten palveluiden hankinnoissa käytetään useimmiten avointa menettelyä, jossa kaikki halukkaat palveluntuottajat voivat jättää tarjouksen.
- Hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja asettaa avoimen tarjouspyynnön palveluntuottajien saataville.
- Tarjouspyynnön perusteella halukkaat palveluntuottajat voivat tehdä tarjouksen ja hankintayksikkö käsittelee kaikki saadut tarjoukset.
- Hankintayksikkö tarkistaa, että kaikki vastaanotetut tarjoukset ovat tarjouspyynnön mukaisia ja palveluntuottajien täyttävän hankinnan soveltuvuusvaatimukset.
- Hankintayksikkö valitsee palveluntuottajan tarjouksen jättäneiden joukosta.
- Tarjouskilpailun voittaa se palveluntuottaja, jonka tarjous on kokonaistaloudellisesti edullisin sekä valinta- ja vertailuperusteiden mukaisesti paras.

Rajoitettu menettely

- Hankintayksikkö voi käyttää rajoitettua menettelyä hankinnoissa, joissa on tarve rajoittaa osallistujien määrää sekä rajaamiseen löytyy selkeitä perusteita.
- Rajoitettu menettely on kaksivaiheinen:
 1. Hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki hankinnasta kiinnostuneet palveluntuottajat voivat tehdä osallistumispyynnön.
 2. Hankintayksikkö valitsee osallistumispyynnön jättäneistä palveluntuottajista ne, joille se lähettää tarjouspyynnön.
- Hankintayksikkö tarkistaa, että osallistumispyynnön tehneet palveluntuottajat täyttävät soveltuvuudelle vaaditut vähimmäisvaatimukset. Tämän jälkeen tarkempaa vertailua tehdään vähimmäisvaatimukset täyttävien palveluntuottajien kesken hankintailmoituksessa ilmoitettujen objektiivisten ja syrjimättömien kriteerien perusteella.
- Hankintayksikön tulee julkaista hankintailmoituksen lisäksi tarjouspyyntöasiakirjat hankintailmoituksen julkaisemispäivänä. Tarjouskilpailuun valituille palveluntuottajille laitetaan kutsu tarjousten tekemistä varten näiden tarjouspyyntöasiakirjojen pohjalta.
- Vain hankintayksikön valitsemat palveluntuottajat voivat tehdä tarjouksen.
- Hankintayksikkö valitsee palveluntuottajan tarjouksen jättäneistä palveluntuottajista.

Neuvottelumenettely

Neuvottelumenettelyä voidaan käyttää sellaisissa hankinnoissa, joissa hankintayksikön tarpeita ei voida täyttää olemassa olevia ratkaisuja soveltamatta.

Neuvottelumenettelyn ja rajoitetun menettelyn toimintatavat ja eteneminen ovat hyvin samankaltaisia, mutta rajoitetusta menettelystä poiketen neuvottelumenettelyssä on nimensä mukaisesti neuvotteluiden mahdollisuus.

Neuvottelumenettely käynnistyy rajoitetun menettelyn tavoin hankintailmoituksella, jonka jälkeen kiinnostuneet palveluntuottajat jättävät osallistumispyynnön.

Valitut palveluntuottajat saavat kutsun neuvotteluihin, joiden tarkoituksena on mukauttaa tarjoukset vastaamaan hankintayksikön tarpeita ja vaatimuksia.

Neuvottelukierroksia voi olla useampia ja niiden päätteeksi hankintayksikkö pyytää valitsemiltaan palveluntuottajilta lopullisen tarjouspyynnön.

Palveluntuottaja valitaan lopullisen tarjouksen jättäneistä palveluntuottajista.

Neuvottelumenettelyn lisäksi on olemassa **kilpailullinen neuvottelumenettely**, joka eroaa neuvottelumenettelystä siten, että hankinnan kohteen toteutus ja hankintayksikön tarve ei ole niin selkeästi hankintayksikön tiedossa, kuin neuvottelumenettelyssä. Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä neuvotteluihin valitut palveluntuottajat tuovat hankintayksikön tietoon omat ratkaisuehdotukset, joihin neuvottelut pohjautuvat.

Dynaaminen hankintajärjestelmä (DPS)

- Dynaaminen hankintajärjestelmä eli DPS (dynamic purchasing system) on sähköinen hankintamenettely, jota käytetään tavanomaisissa ja markkinoilla yleisesti saatavilla olevien palveluiden hankinnoissa.
- Dynaaminen hankintajärjestelmä on avoin kaikille soveltuvuusehdot täyttävälle palveluntuottajille.
- **Palveluntuottajat voivat hakeutua osalliseksi dynaamisesta hankintajärjestelmää koko sen keston ajan** ja hankintayksikön on hyväksyttävä kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät palveluntuottajat järjestelmään. Palveluntuottajien määrää ei saa rajoittaa missään vaiheessa.
- Hankintayksikön tulee julkaista dynaamisen hankintajärjestelmän perustamisesta hankintailmoitus, jossa ilmoitetaan hankintajärjestelmän kesto ja mahdollinen jako luokkiin. Jos hankintayksikkö on jakanut järjestelmän luokkiin, on sen täsmennettävä kuhunkin luokkaan sovellettavat palveluntuottajien soveltuvuusvaatimukset.
- Järjestelmään pääsemiseksi kiinnostuneen palveluntuottajan tulee toimittaa hankintayksikölle ainoastaan osallistumispyynnön, jonka hankintayksikkö arvioi soveltuvuusvaatimusten perusteella.
- **Kaikki hankinnat dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä on kilpailutettava.** Hankintayksikön on tehtävä jokaisesta erillisestä hankintajärjestelmän sisäisestä hankinnasta erillinen tarjouspyyntö. Hankintayksikkö lähettää tarjouspyynnöt kaikille palveluntuottajille samanaikaisesti.
- Tarjousajan päättymisen jälkeen hankintayksikkö avaa ja vertailee tarjoukset sekä tekee hankintapäätöksen.

Dynaaminen toimittajarekisteri

- Toimittajarekisteri on erityisalojen hankintalaissa (Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 29.12.2016/1398) kuvattu hankintamenettely.
- Toimittajarekisterin käyttö soveltuu toistuvien samantyyppisten toimeksiantojen hankintaan, joihin halutaan joukko palveluntuottajia, joilta hankintayksikkö voi itse määrittelemillään säännöillään tilata joustavasti palveluita.
- Toimittajarekisteri on hankintayksikön perustama rekisteri tai luettelo palveluntuottajista, jotka ovat ilmoittaneet halukkuutensa tarjota tietynlaisissa hankinnoissa.
- Hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen toimittajarekisteristä ja siitä kiinnostuneet palveluntuottajat voivat tehdä osallistumispyynnön. **Palveluntuottajat voivat hakeutua toimittajarekisteriin koko sen voimassaolon ajan.**
- Hankintayksikön on hyväksyttävä rekisteriin kaikki palveluntuottajat, jotka täyttävät hankintailmoituksessa esitetyt vähimmäisvaatimukset.
- **Hankintoja voidaan kilpailuttaa**, kuten DPS:ssä, jolloin puhutaan kevennetyistä kilpailutuksista. Lisäksi **hankintoja voidaan tehdä suorina toimeksiantoina** keneltä tahansa rekisterissä olevalta palveluntuottajalta, jolloin käytetään palveluntuottajan antamaa hintaluetteloa.
- Hankintayksiköt voivat myös määrittää toimittajarekisterin sisäisille hankinnoille tietyt raja-arvot, joiden perusteella hankinnat toteutetaan joko kevennetyjen kilpailutusten kautta tai suorina toimeksiantoina.

Esimerkki dynaamisen toimittajarekisterin käytöstä sosiaali- ja terveystalveluiden hankinnassa

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hammaslaboratoriopalveluiden hankinta toteutetaan dynaamisena toimittajarekisterinä, jossa toimittajarekisteriin hyväksytyt palveluntuottajat asetetaan etusijajärjestykseen osallistumispyynnössä esitettyjen perusteiden pohjalta. Lähtökohtaisesti hankintoja tehdään dynaamisen toimittajarekisterin suorina tilauksina tilauksen kokonaisarvioinnin perusteella sopivimmalta tuottajalta. Jos kokonaisarvioinnin täyttäviä palveluntuottajia on useampia, tehdään tilaus etusijajärjestyksen mukaisesti etusijajärjestyksessä ensimmäisenä olevalta palveluntuottajalta. Toiseksi vaihtoehdoksi on määritelty kevennetyt kilpailutukset, jotka tehdään dynaamisen toimittajarekisterin sisällä. Hankintayksikkö on määritelty, että kevennetyt kilpailutukset tehdään sähköpostitse lähetettävällä tarjouspyynnöllä tai muulla teknisellä ratkaisulla esimerkiksi sähköisen kilpailutusjärjestelmän kautta.

Esimerkki on tehty mukaillen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hankintailmoitusta, joka on ollut julki Hilmassa 11.5.2024.

Puitejärjestely

Puitejärjestely on EU-hankintojen menettelytekniikka. Menettelytekniikat ovat luonteeltaan osia hankintamenettelystä, mutta ei itsenäisiä hankintamenettelyjä. Tämä tarkoittaa sitä, että hankintayksikkö voi valita palveluntuottajat puitejärjestelyyn valitsemallaan hankintamenettelyllä esimerkiksi avoimen hankintamenettelyn kautta.

Puitejärjestelyllä tarkoitetaan yhden tai useamman hankintayksikön sekä yhden tai useamman palveluntuottajan välistä sopimusta. Se on eräänlainen esivalittu toimittajarekisteri, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat hinnat, suunnitellut määrät ja muut ehdot.

Puitejärjestely on siis sen osapuolia sitova sopimus mahdollisista tulevia hankintoja sitovista ehdoista. Hankinnat, jotka sisältyvät puitejärjestelyyn, on tehtävä puitejärjestelyn alkuperäisten osapuolten kesken. Tämä tarkoittaa sitä, että puitejärjestelyyn ei ole mahdollista ottaa uusia osapuolia hankintamenettelyn aloittamisen jälkeen, kuten esimerkiksi dynaamiseen hankintajärjestelmään tai dynaamiseen toimittajarekisteriin.

Hankintayksikkö voi hankkia suoraan tai kevennettyjen kilpailutusten kautta palveluita puitejärjestelyssä mukana olevilta palveluntuottajilta. Hankintayksikön tulee kuvata hankinta-asiakirjoissa se, millä perusteilla hankinnat tehdään puitejärjestelyn sisällä.

Mikäli kyseessä on yhden palveluntuottajan puitejärjestely, jossa ehdot on vahvistettu järjestelyssä, voidaan hankinnat tehdä ilman kilpailuttamista. Tällöin menettely ei käytännössä poikkea hankintasopimuksesta, jossa palveluntuotanto on sovittu tapahtuvaksi tilausten perusteella ennalta sovittujen ehtojen mukaisesti. Hankintayksikkö voi kuitenkin tarpeen mukaan pyytää palveluntuottajaa täsmentämään tai täydentämään tarjoustaan kirjallisesti.

Kun kyseessä on puolestaan usean palveluntuottajan puitejärjestely, jossa ehdot on vahvistettu järjestelyssä, voidaan hankinnat myös tehdä ilman kilpailuttamista. Hankinta voidaan toteuttaa esimerkiksi etusijajärjestyksessä, joka on vahvistettu hankintapäätöksessä. Jos puitejärjestelyn ehtoja ei ole vahvistettu järjestelyssä, tulee hankinnat kilpailuttaa puitejärjestelyyn osallistuneiden palveluntuottajien kesken puitejärjestelyn ja tarvittaessa tarjouspyynnön ehtojen mukaisesti. Tällöin hankintayksikkö pyytää tarjousta puitejärjestelyyn osallistuvilta palveluntuottajilta ja tarjouspyynnössä voidaan täsmentää hankinnan kohdetta ja menettelyn ehtoja, kunhan se ei johda olennaisiin muutoksiin. Jos osa puitejärjestelyn ehdoista on vahvistettu ja osa ei, on hankintayksikön mahdollista tehdä yhdistelmä edellä mainituista. Tällöin osa hankinnoista voidaan tehdä ilman kilpailuttamista ja osa kilpailuttamalla.

Esimerkki puitejärjestelyn käytöstä sosiaali- ja terveyspalveluiden hankinnassa

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen hammaslaboratoriokilpailutuksessa puitejärjestely on rakennettu osa-alueittain siten, että kaikki vaatimukset täyttävät palveluntuottajat ja hyväksytyt tarjoukset otetaan mukaan puitejärjestelyyn. Tämän jälkeen palveluntuottajat laitetaan perusteella etusijajärjestykseen halvimasta alkaen. Mikäli palveluntuottajien vertailuhinnat ovat yhtä suuret, hankintayksikkö määrittää etusijajärjestyksen arvalla. Tilaukset tehdään puitejärjestelyn sisällä lähtökohtaisesti ilmoitetun etusijajärjestyksen mukaan. Jos etusijajärjestyksen mukainen ylempänä oleva palveluntuottaja ei pysty tuottamaan palveluita, tilaus tehdään seuraavana etusijajärjestyksessä olevalta. Hankintayksikkö on määritellyt kyseisessä kilpailutuksessa, että etusijajärjestyksestä voidaan poiketa yksilöllisiin lääketieteellisiin tarpeisiin perustuen.

Esimerkki on tehty mukaillen Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen hankintailmoitusta, joka on ollut julki Hilmassa 7.4.2024.

Suorahankinta

Kun hankintayksikkö neuvottelee kaikista hankintasopimuksen ehdoista julkaisematta hankintailmoitusta yhden tai useamman palveluntuottajan kanssa eli hankkii palveluita järjestämättä tarjouskilpailua, kutsutaan tätä suorahankinnaksi.

Vaikka sosiaali- ja terveystalveluiden hankinnoissa on joustavat hankintamenettelyt, asettaa hankintalaki kuitenkin tiukat rajat suorahankinnoille eikä hankintayksikkö voi käyttää suorahankintaa pääsääntöisenä hankintamenettelynä. Suorahankintaa voidaan lain mukaan käyttää **kansallisen kynnsarvon ylittävässä hankinnoissa** vain samoilla suorahankintaperusteilla, kuin EU-kynnsarvot ylittävässä suorahankinnoissa tai sosiaali- ja terveystalveluiden erityiseen suorahankintaperusteeseen nojaten.

Sosiaali- ja terveystalveluiden hankintoja koskevia suorahankintaperusteita ovat seuraavat:

1. Hankintayksikkö ei saanut ollenkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia taikka soveltuvia osallistumishakemuksia tai tarjouksia. Tässä tilanteessa suoraoston ehtona on, ettei alkuperäisiä hankinnan ehtoja muuteta olennaisesti siten, että tarjouksesta tulisi helpommin soveltuva. Suorahankintamenettely voidaan aloittaa vain sellaisen palveluntuottajan kanssa, joka täyttää alkuperäisessä tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa asetetut vaatimukset.

2. Vain yksi toimittaja teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä. Suorahankintaan on perusteet silloin, kun kilpailua ei ole teknistä syistä tai kun hankintaa ei voida toteuttaa kilpailutuksen kautta ainoan mahdollisen palveluntuottajan suojattujen tekijän- tai teollisuus oikeuksien vuoksi. Hankintayksikön tulee tällöin osoittaa, että toisilla palveluntuottajilla on teknisesti mahdotonta saavuttaa vaadittu suoritustaso tai että hankinta vaatii erityistä tietoa, välineitä tai keinoja, joita on käytettävissä ainoastaan yhdellä palveluntuottajalla.

3. Äärimmäinen kiiretilanne on suoramankinnan peruste, mikäli se johtuu hankintayksiköstä riippumattomasta ennalta arvaamattomasta ja ulkopuolisesta syystä. Tilanteen tulee olla äkillinen ja ennakoimaton, jonka vuoksi hankintalaissa määriteltyjä määräaikoja ei voida noudattaa. Lisäksi hankinnan tulee olla ehdottoman välttämätön.

4. Suoramankintaa voidaan käyttää suunnittelukilpailun hankintamenetelmänä, kun kyseessä on palveluhankinta, joka tehdään suunnittelukilpailun perusteella ja joka tehdään suunnittelukilpailutuksen sääntöjen mukaan kilpailun voittajan tai voittajien kanssa. Suunnittelukilpailu on yksi hankintamenetelmästä, jota käytetään sosiaali- ja terveystalushankinnoissa harvemmin ja siksi siihen ei ole tarkoituksenmukaista paneutua tarkemmin tässä oppaassa.

5. Suoramankintaa voidaan käyttää lisätilauksissa, kun kyseessä on alkuperäisen palveluntuottajan kanssa tehtävä uusi palveluhankinta, joka vastaa aikaisemmin tehtyä palveluhankintaa. Tällöin alkuperäisen hankinnan hankintailmoituksessa tulee olla maininta mahdollisesta myöhemmästä suoramankinnasta. Lisäksi lisähankinnan ennakoitu arvo tulee olla laskettuna mukaan alkuperäisen sopimuksen kokonaisarvoon.

6. Sosiaali- ja terveystalushankintoihin on määritelty julkisten hankintojen ja käyttöoikeussopimusten lain 12:10:ssä erityinen suoramankintaperuste.

Tämän mukaan hankintayksikkö voi tehdä yksittäisissä tapauksissa suoramankinnan, mikäli tarjouskilpailun järjestäminen tai palveluntuottajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi. Suoramankintapöytäkirjaan perustuvat suoramankinnat on tarkoitettu rajoitettavaksi vain erityisiin ja poikkeuksellisiin tilanteisiin sekä mahdollista käyttää vain yksittäistapauksissa. Suoramankinnan avulla voidaan taata esimerkiksi iäkkään tai vaikeasti vammaisen henkilön asumispalveluiden jatkuvuus tai lapsen sijoituspaikan järjestäminen lastensuojelullisin perustein.

Huomioithan, että tämä opas on tuotettu osana YAMK-opinnäytetyötä ja sen sisältö perustuu lähdemateriaaliin, joka on ollut ajantasaista keväällä 2024. Käytetyt lähteet löydät lähdeluettelosta. Tarkistathan aina uusimmat toimintaohjeet, käytännöt ja lainsäädännön liittyen sosiaali- ja terveyspalveluiden julkisiin hankintoihin!

LÄHTEET

Cloudia. Tervetuloa Tarjouspalveluun! 2024. Viitattu 4.5.2024.

<https://tarjouspalvelu.fi/Default/Index>

Elinkeinoelämän keskusliitto. n.d. Julkiset hankinnat. Viitattu 17.1.2024.

<https://ek.fi/tavoitteemme/yrityslainsaadanto/julkiset-hankinnat/>

Eskola, S.; Kiviniemi, E.; Krakau, T. & Ruohoniemi E. 2017. Julkiset hankinnat. E-kirja Alma Talent-kirjapalvelussa. 3., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent. Vaatii kirjautumisen palveluun. Viitattu 20.1.2024. [https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.turkuamk.fi/teos/BAXBBXATCBHEC#/kohta:12\(\(20\).\(\(a0\)SOSIAALI-\(\(20\)JA\(\(20\)TERVEYSPALVELUIDEN\(\(20\)SEK\(\(c4\).\(\(20\)MUIDEN\(\(20\)ERITYISTEN\(\(20\)PALVELUHANKINTOJEN\(\(20\)KILPAILUTTAMIN EN\(\(20\):12.1\(\(20\)Sosiaali-\(\(20\)ja\(\(20\)terveyspalveluihin\(\(20\)ja\(\(20\)muihin\(\(20\)erityisiin\(\(20\)palveluihin\(\(20\)sovellettavat\(\(20\)s\(\(e4\)\(\(e4\)nn\(\(f6\)t\(\(20\)/piste:b6272](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.turkuamk.fi/teos/BAXBBXATCBHEC#/kohta:12((20).((a0)SOSIAALI-((20)JA((20)TERVEYSPALVELUIDEN((20)SEK((c4).((20)MUIDEN((20)ERITYISTEN((20)PALVELUHANKINTOJEN((20)KILPAILUTTAMIN EN((20):12.1((20)Sosiaali-((20)ja((20)terveyspalveluihin((20)ja((20)muihin((20)erityisiin((20)palveluihin((20)sovellettavat((20)s((e4)((e4)nn((f6)t((20)/piste:b6272)

Hakuvahdin tekeminen. 2021. Hilma- Hankintailmoitukset. Viitattu 1.5.2024

<https://www.youtube.com/watch?v=5SajvvzSP-I&t=25s>

Hansel. 2023. Julkiset hankinnat ja kilpailutukset – Tietopaketti Hanselin tarjouskilpailuihin osallistuville toimittajille. Viitattu 11.5.2024.

https://www.hansel.fi/media/filer_public/7b/b4/7bb43bac-0bbb-471d-b401-1c980bb3f98b/tietopaketti_hanselin_tarjouskilpailuihin_osallistuville_0623.pdf

Hansel. n.d. Mikä on dynaaminen hankintajärjestelmä? Viitattu 11.2.2024.

<https://www.hansel.fi/hankintatietoa/dynaaminen-hankintajarjestelma-dps/>

Hilma. 2024, a. Hae hankintoja. Viitattu 3.4.2024.

<https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/search?top=75&cpv=85000000&type=ContractNotices&type=NationalNotices&of=datePublished&od=desc&m=0&eformNr&oldNr>

Hilma. 2024, b. Näin haet hankintoja. Viitattu 5.5.2024.

<https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/search?top=75&type=ContractNotices&type=NationalNotices&type=PriorInformationNotices&type=ContractAwardNotices%7CModification&of=datePublished&od=desc&m=0&eformNr&oldNr>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2016. Avoin menettely. Viitattu 11.2.2024. <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/eu-hankintamenettelyt/avoin-menettely>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2016. EU-hankintamenettelyt. Viitattu 13.2.2024. <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/eu-hankintamenettelyt>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2018. Sote-hankintamenettely. Viitattu 13.2.2024. <https://www.hankinnat.fi/sote-hankinta/sote-hankintamenettely>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2020. Markkinakartoitus. Viitattu 25.1.2024. <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/suunnittelu-ja-valmistelu/markkinakartoitus>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2022. Dynaaminen hankintajärjestelmä. Viitattu 11.2.2024. <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/eu-hankintamenettelyt/dynaaminen-hankintajarjestelma>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2022. Hankintamenettelyt. Viitattu 17.1.2024. <https://www.hankinnat.fi/erityisalat/hankintamenettelyt>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2023. HILMA. Viitattu 31.3.2024. <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/ilmoittaminen/hilma>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, a. Mikä on julkinen hankinta? Viitattu 5.4.2024 <https://www.hankinnat.fi/mika-julkinen-hankinta/mika-julkinen-hankinta>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, b. CPV-koodit. Viitattu 5.4.2024. <https://www.hankinnat.fi/muut-hankinnat/liitteen-e-hankinta/liitteen-e-cpv-koodit>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, c. Liitteen E CPV-koodit. Viitattu 5.4.2024. <https://www.hankinnat.fi/muut-hankinnat/liitteen-e-hankinta/liitteen-e-cpv-koodit>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, d. Liitteen E palveluiden hankintamenettely. Viitattu 25.3.2024. <https://www.hankinnat.fi/muut-hankinnat/liitteen-e-hankinta/sote-hankintamenettely>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, e. Jälki-ilmoitus. Viitattu 6.4.2024. <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/ilmoittaminen/jalki-ilmoitus>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, f. Menettelytekniikat. Viitattu 31.3.2024 <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/menettelytekniikat>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, g. Puitejärjestelyt. Viitattu 7.4.2024. <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/menettelytekniikat/puitejarjestelyt>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, h. Pienhankinnat. Viitattu 9.4.2024. <https://www.hankinnat.fi/mika-julkinen-hankinta/pienhankinnat>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, i. Palvelujen käyttäjien tarpeiden huomioiminen sote-hankinnoissa. Viitattu 30.4.2024. <https://www.hankinnat.fi/muut-hankinnat/liitteen-e-hankinta/palvelujen-kayttajien-tarpeiden-huomioiminen-sote-hankinnoissa>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, j. Korjausilmoitus. Viitattu 1.5.2024 <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/ilmoittaminen/korjausilmoitus>

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö. 2024, k. Pienhankinnat. Viitattu 12.5.2024. <https://www.hankinnat.fi/muut-hankinnat/pienhankinnat#Muutoksenhaku>

Kestävät hankinnat elinvoimaisuuden lisääjänä. n.d., a. Käy tarjouspyyntö huolellisesti läpi. Viitattu 5.4.2024. <https://www.kideve.fi/hankintaopas/tarjoaja/onnistuneen-tarjouksen-sisalto/kay-tarjouspyynto-huolellisesti-lapi/>

Kestävät hankinnat elinvoimaisuuden lisääjänä. n.d., b. Parhaan hankintamenettelyn valinta. Viitattu 4.5.2024. <https://www.kideve.fi/hankintaopas/kilpailutuksen-toteuttaja/hankintojen-kynnysarvot-ja-hankintamenettelyt/parhaan-hankintamenettelyn-valinta/>

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 29.12.2016/1397

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021

Pekkala, E.; Pohjonen, M.; Huikko, K. & Ukkola, M. 2022. Hankintojen kilpailuttaminen ja sopimusehdot. 11., uudistettu painos. Tietosanoma.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2023. Yksityiset sosiaali- ja terveystalouden tuottajat. Viitattu 4.5.2024. <https://stm.fi/yksityiset-sotepalvelut>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023. Hankinnan vaiheet ja hankintamenettelyt. Viitattu 17.1.2024.
<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/vammaispalvelujen-kasikirja/johtaminen-valvonta-ja-tilastot/vammaispalvelujen-hankinta/hankinnan-vaiheet-ja-hankintamenettelyt>

Tukiainen, J.; Baulia, S. & Matinheikki, J. 2023. Hyvinvointialueiden julkiset hankinnat tarvitsevat lisää kilpailua. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. VATT Policy Brief 2/2023. Viitattu 20.1.2024.
<https://www.sttinfo.fi/data/attachments/00559/498ad7ae-3f4f-4012-b103-5ad93b511fca.pdf>

Työ- ja elinkeinoministeriö. n.d. Julkiset hankinnat ovat säädeltyjä. Viitattu 17.1.2024. <https://tem.fi/julkiset-hankinnat>

Valtionvarainministeriö. 2023. Kynnysarvot ja hankinnoista ilmoittaminen. Viitattu 30.1.2024. <https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/info/kynnysarvot>

Valtiovarainministeriö. 2021. CPV-koodit. Viitattu 31.3.2024.
<https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/info/cpv>

Valtiovarainministeriö. 2023. Julkisten hankintojen käsikirja 2023. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:60. Viitattu 12.5.2024.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165114/VM_2023_60.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vantaa. 2024. Hankinnat. Viitattu 9.5.2024.

<https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/talous-ja-strategia/hankinnat>

Voutilainen, T. & Määttä, K. 2023. Julkisten hankintojen sääntely. E-kirja Kauppakamaritieto-kirjapalvelussa. 3., uudistettu painos. Viro: Meedia Zone OÜ. Vaatii kirjautumisen palveluun. Viitattu 20.1.2024.

[https://kauppakamaritieto-fi.ezproxy.turkuamk.fi/ammattikirjasto/teos/julkisten-hallintojen-saantely-3-painos#kohta:1\(\(20\)Julkiset\(\(20\)hankinnat\(\(20\)\(\(2013\)\(\(20\)yksityis-\(\(20\)ja\(\(20\)julkisoikeutta\(:1.1\(\(20\)Hankinnan\(\(20\)osapuolet\(\(20\)ja\(\(20\)julkisen\(\(20\)hankinnan\(\(20\)k\(\(e4\)site](https://kauppakamaritieto-fi.ezproxy.turkuamk.fi/ammattikirjasto/teos/julkisten-hallintojen-saantely-3-painos#kohta:1((20)Julkiset((20)hankinnat((20)((2013)((20)yksityis-((20)ja((20)julkisoikeutta(:1.1((20)Hankinnan((20)osapuolet((20)ja((20)julkisen((20)hankinnan((20)k((e4)site)